

TSOON

Teater NO99 / Von Krahli Teater / Kanuti Gildi SAAL / NYVD Ensemble

Vestlusring

Olari Elts, Priit Raud, Erkki-Sven Tüür

Seekordne Tsooni vestlusring kutsus kokku Olari Eltsi (NYYD Ensemble), Priit Raua (Kanuti Gildi SAAL) ja Erkki-Sven Tüüri, et vahetada mõtteid välis- ja kodumaise üle.

Kõik Tsooni osanikud on Eestit esindanud korduvalt välismaal, andes või aidates anda seal kontserte või etendusi. Samuti on nad olnud huvitatud võõrastest kogemustest: kutsunud külalislavastajaid mujalt, teinud koostööd välismaiste heliloojate ja interpreetidega jne. Ka mitmed lähemal ajal toimuvad üritused on sama teema alla seotavad: NYYD festival (12.–21. oktoober) ja NU Performance festival (2.–17. november).

Millest olete NYYD festivali korraldamisel lähtunud? Keda olete soovinud Eestis esinemas näha ja miks?

Olari Elts (OE): Ühelt poolt oleme püüdnud ühendada seda, mis meid ennast huvitab sellega, keda on võimalik siia kutsuda. Ent teiselt poolt on nii NYYD Ensemble'i kui ka NYYD festivali juures olnud väga oluliseks põhjuseks selle lünga täitmine, mis uue muusika loomises ja esitamises Eestis on. Seetõttu oleme püüdnud siia tuua ka koosseise või heliloojaid, kes mujal mõjuvad ehk juba liiga etableerununa, kuid meie kandis on seda vähe või pole üldse mängitud. Loomulikult on tekkinud ka küsimus, et kui me paneme festivali nimeks “NYYD”, siis mida see “nyyd” ikkagi tähendab? Kas seda, mis meile tundub “endiselt huvitav”, või seda, mis ongi “uus”, alles põrandapragude vahelt välja ilmuv? Mulle tundub, et me oleme kaasaegse muusika all välja pakkunud kaasaegse muusika klassikat. Muidugi, võib ju öelda, et keda siis veel mängida, kuid kui võtta sõnast kinni, siis peaks “nyyd” ikkagi midagi muud tähendama. Ja siis tekib uus küsimus, et kes seda festivali peaks sellisel juhul korraldama, sest meie jaoks Erkki-Sveniga jääb see ilmselt NYYD festivali kunstiliste juhtidena viimaseks korraks.

Erkki-Sven Tüür (EST): Kui küsida, kas NYYD festival on olnud pigem kuraatorfestival või rahvalavastuslik, siis 1991. aastal alustades oli meie peaeesmärgiks kahtlemata rahvalavastuslik moment. Näiteks kasvõi Michael Gordoni siatoomine.

Miks te enam ei tee?

OE: Lihtsalt ei jõua enam. Aega pole ja ega me pole enam viimastel kordadel olnud ka väga seotud. EST: Minu puhul on tegemist tüdimusega. Kümnes kord ka ja... fookus läheb mujale. Enamus mulle väga olulisi heliloojaid on siin ka käinud ning akadeemiliste uue muusika bändide siatoomine mind enam väga ei huvita. Mind huvitaks pigem nende tegelaste leidmine, keda keegi ei tea, näiteks rokkmuusika ja kaasaegse läbikomponeeritud muusika piirimail askeldajad. Aga tulevad teised ja teevad loodetavasti edasi. Priit Raud (PR): Kes peaks tegema? OE: Need, kes on kõige rohkem kursis. Uue muusika klassikat peaks mängima, aga normaalne oleks, kui sellest saaks tavarepertuaari osa ning festival pühendaks end muule. NYYD festival on heas mõttes etableerunud: tihti esitatakse seda muusikat, mis on juba kujundanud muusikaajalo. Aga Eesti puhul on see vähemalt siiani olnud ka vältimatu, me ei pääse sellest lüngast, mis meie teadmistesse uuest muusikast on jäetud. Pole siiani pääsenud: võtkem näiteks Messiaen, kes on enam kui klassik, kuid kelle põhiteost “Turangalila” pole Eestis veel kunagi kõlanud.

Priit Raud, sina oled korraldanud hulgaliselt kaasaegsele tantsule, teatrile ja performance'ile pühendatud festivale. Kuivõrd oluline on sinu jaoks olnud rahvalavastuslik aspekt, kas Eesti kultuuriruum vajas või vajab seda?

PR: See aspekt jääb Eesti puhul alati mingil määral kehtima. Aga mulle tundub, et 90ndatel oli see aktuaalsem. OE: Muusikas samuti.

PR: Ei ole samas mõtet teha kuraatorfestivali, kui sa ei tea, mis mujal toimub. Võib-olla sellepärast, et ma olen palju maailmas ringi käinud ja vaadanud, on ka tekkinud kindlustunne ning nüüd püüame juba ise siin mingeid trende luua. Mitte ainult etableerunud nähtusi sisse

tuua, vaid ka ise valikute teel siinset olukorda kuidagi mõjutada.

Samas olen ma täheldanud, et teatri alal on kõik käinud liiga kiiresti. Kui noor publik ei ole saanud eelnevalt “valgustatud”, siis nende teadmised vaatama tülles on kusagil üks kohas. Nad ei tea üldse, millest on välja kasvanud see, mida nad näevad. Seetõttu on minu jaoks ka huvitav: kumb on NYYD festivali puhul olnud olulisem, heliloojate või esitajate otsimine?

OE: Sarnaselt uuele tantsule on need kaks poolust uues muusikas tihedalt seotud ja muutuvad ka järjest tihedamalt seotumaks. Kui varem ei olnud helilooja ja interpreet sugugi samad inimesed, mis tipnes lõpuks suveräänse dirigenditüübi tekkimisega, siis tänapäeval tegelevad heliloojad oma teoste esitamisega ikkagi väga palju. Samuti vastupidi: interpreetid (sh dirigendid) kirjutavad muusikat.

Kus asuvad teie arvates praegu kaasaegse kultuuri keskused? Näiteks Euroopas?

PR: Nii tantsu, teatri kui ka *performance*'i puhul on keskuseks olnud Berliin, eriti 90ndatel. Samas on olukord sealgi komplitseerunud, sest on hakanud tekkima mingi kummaline sotsiaaldemokraatlik situatsioon, et peab kõigile meeldima, kõigil peab olema hea ja mõnus olla ning on vaja koguda suuri publikunumbreid. Enamgi veel: ka kultuuri finantseerimine on pandud sellest sõltuma, kui palju on publikut. Muidugi on see tähtis, aga kindlasti mitte nii tähtis.

OE: Ka saksa uues muusikas ei ole olukord roosiline, kuid teistel põhjustel. Saksa muusika ei saa nimelt kuidagi oma minevikust lahti. Ta on olnud väga domineeriv, sh ka 20. sajandi esimese poole uuenduslike nähtustega, et sellest on neil olnud tõeliselt raske lahti lasta. Ja samuti Priidu poolt kirjeldatud ohud, mis on muidugi alati olnud õhus.

PR: Lisaks on praegu näha soovi tekitada üks dominant, milleks näiteks Berliinis on HAU, mis on kolmest erinevast saalist koosnev üksus, mis korraldab festivale ja produtseerib lavastusi ning mis nüüd teeb koostööd isegi Komische Operiga!

OE: Aga teeb hästi. Eks see ongi nii, et ühel hetkel peab tekkima üks jõuline löögirusikas. Suured sündmused on viimasel ajal käinud väljaspool etableerunud üksusi. Pärast sõda ei tekkinud uue muusika ansamblid ju ka seetõttu, et taheti tingimata omaette ansamblit teha, vaid seepärast, et suur dekadentlik sümfooniaorkester ei tulnud kaasa. Täna on sellest erisusest küll üle saadud, kuid institutsionaliseerunud ja institutsionaliseerumata kultuuri vaheline dilemma on endiselt aktuaalne.

PR: Sellest ei saagi üle, kuid samas ei tähenda see mingil juhul institutsionaalse kultuuri eitamist. Minu arvates ütles väga hästi DRAAMA festivali prantslasest žüriiliige Jean-Pierre Thibaudat. Ta kõneles sellest, et ei saa aru, miks on kutsutud festivalile lavastusi, mis magavad, kuid ütles ka, et magamine ei ole iseenesest halb asi. Las teatrid magavad ja magavad ennast välja, aga miks on teda vaja siis vahepeal üles äratada ja kuhugi festivalidele tirida? Kuid see ei tähenda, et tuleks kinni panna, sest täna magavad, homme aga ehk ärkavad ja teevad midagi põnevat?

OE: Kas sinu meelest on olemas mingeid hoobasid, millega olukorda reguleerida?

PR: Raske küsimus. Sest üks eriti teatrimaailmas on ka nii olnud, et magav teater kutsub kellegi väga alternatiivse käekirjaga lavastaja ja loodab seeläbi ärkamist, aga tulemuseks on ikka seesama magav teater, sest üks inimene ei suuda kõiki äratada. Mulle Thibaudat' kujund väga meeldis, sest tõepoolest pole see ainult Eesti, vaid kogu maailma probleem. Mina, muide, olen seni mõelnud, et pigem paneks magavad teatrid kinni.

Kuidas on Eestis olukord kaasaegse kultuuri institutsioonidega?

OE: NYYD Ensemble'il on näiteks kümme aastat püsinud eelarve enam-vähem samal tasemel. *Naer* Me oleme aru saanud, et Priidu kirjeldatud sotsiaaldemokraatlikust vaatenurgast vaadates ei ole me prioriteet, kuid me ka ei

hädalda. Kui riik on langetanud teatud kultuuripoliitilised otsused, et teatud rahvusliku kultuuri seisukohalt olulised nähtused vajavad erilist toetamist, siis tuleb nende nähtuste eest ka hoolt kanda.

PR: Aga kas NYYDi siis ei ole vaja?

OE: Kas on vaja? Seda tulebki otsustada. Ja kui otsustatakse, et on vaja, siis kindlasti sellises vormis, et ta ei muutuks konserveerituks.

PR: Kuid kas riigi jaoks ei ole oluline see, kuidas tema identiteet mujal välja paistab? Kas on hea ja õige lahendus saata “mujale” magavaid institutsioone lihtsalt sel põhjusel, et riik neid toetab ja seeläbi näidata, et Eesti identiteet ongi “magamine”? Muide, ega neid nähtusi ei kutsutagi mujale, neid peab riik ise saatma.

OE: Meie oleme püüdnud “mujale” minna ja eesti kultuuri tutvustada ainult siis, kui seda mujal tõesti näha tahetakse. Muidugi võib ka nii teha, et riik maksab kogu lähetuse lihtsalt kinni, aga ma ei ole kindel, et me saavutame tulemuse, mida soovime. Minna tuleb ikkagi siis, kui kutsutakse ja kui see, millega minnakse, publikuga kõneleb.

PR: Ja NYYD Ensemble'it kutsutakse, kuid magavaid nähtuseid ei kutsuta. Kuid meie kohalik kultuuripoliitika ütleb: toetame magajata, sest ta on n i i suur ja n i i vana.

OE: Kas sa vihjad eutanaasiale? *Naer*

PR: Kindlasti mitte. Mina eeldan, et loodaks võrdsed võimalused, aga mitte turumajanduslikus mõttes: vaatame, kumb jääb ellu...

OE: Institutsioonide puhul on tähtis luua tingimused, et magamisaeg oleks väike. Kui riik teeb aga kõik une pikendamiseks, siis tekib tegelikult varem või hiljem küsimus eutanaasiast.

Kas see, et te välismaal sageli Eestit esindate, ei ole siinses kultuuripoliitikas argumendiks olnud?

OE: Me pole ausalt öeldes mõelnud, kas meie sage esinemine välismaal võiks olla argumendiks. Nii väikeses riigis on pealegi otsused sageli isikute kinni. Ühelt poolt on see ohtlik, aga teiselt poolt ei ole karta, et mõni anne võiks varju jääda või et teda löögile ei lasta. Kui sa kõhid, siis on ikka kosta.

PR: Olen nõus.

Miks te üldse käite mujal esinemas?

OE: Uue muusika puhul tuleb rõhutada, et siin on piisavalt publikut võib-olla kahe-kolme kontserdi jaoks. Ometi on kõik vaeva näinud, nii interpreetid kui ka helilooja, ning seetõttu on sageli lihtsalt soov veel mõned korrad mängida.

PR: Kaasaegses tantsus oli veel viis aastat tagasi sama seis. Tantsijad “kõhisid” kaks korda ja oligi kõhitud ning seetõttu võeti vastu absoluutselt kõik kutsed, käidi väga palju välismaal, mõni kord toimus aastas kuni 60 tantsuetendust mujal kui Eestis. Täna on aga publikut kasvanud juba kaheksa-kümne korra peale ning nüüd juba valitakse kutseid. Kõigi esimene eesmärk on ju teha seda, mida nad tahavad teha, ning kus nad seda teevad, ei oma mingit tähtsust.

Kas vastuvõtt on välismaal ka kuidagi teistmoodi kui Eestis?

PR: Kindlasti.

OE: Sealne kõrv on hoopis teistsugune. Kui 90ndate alguses tehti veel kriitikas hinnaalandust “algajatele Ida-Euroopa riikidele” – ja selle suhtumisega läksime ka ise sinna -, siis nüüd on see aeg möödas ja kuuled tõsisemid vastukajaid. See, et dirigent või ansambel on Eestist, ei oma iseenesest enam mingit tähtsust. Kutsutakse, sest tehtav tundub huvitav ja kõnekas.

PR: On muidugi ka nn “poliitilisi festivale”, kuhu kutsutakse sõnadega, et “meil oleks Eestist kedagi vaja”. Neid oleme püüdnud loomulikult vältida. Tegijate jaoks on kindlasti oluline ka sealne professionaalide vastukaja.

OE: Helilooja puhul on välismaal käimine hoopis teistsuguse varjundiga. Sa ju võiksid tegelikult ka igasugusest käimisest loobuda.

EST: Päriselt mitte, sest esiettekande puhul tuleb ikka kohal olla, võib-olla korrektiivse teha. Aga mida aeg

edasi, seda vähem pean ma käima, tõesti.

PR: Miks?

EST: Kogemus. Ettekujutustäpsus läheb järjest suuremaks. Ma olen hakanud nii leppima sellega, kuidas esitatakse, aga olen ka teistmoodi kirjutada püüdnud. Ma otsin küll uusi kombinatsioone, aga kirjutatan täpsemalt.

Kas te tahate välismaale minna, on see eraldi eesmärk?

PR: Ma arvan, et see on muutunud juba täiesti tavaliseks. Nii Olari kui ka näiteks Mart Kangro ei pööra sellele enam mingit tähelepanu, kas kutsutakse Berliini või Tartusse. Nad teevad oma tööd. OE: Ma arvan siiki, et vahe on olemas. PR: Kas mujal käimisega ei teki fenomeni, et on aega ennast rohkem kontsentreerida millelegi, mingile konkreetsele asjale keskenduda? Eestis siplend ringi, keset inspiratsiooni tuleb keegi Starmanist stepsleid vahetama. Frankfurdis ei ole Starmani. OE: Millegi õppimiseks või süvenemisega tegelemiseks eelistaksin ma samas Frankfurdile kindlasti Hiiumaad.

Lavastajal ja koreograafil ei ole samas võimalik üksinda kusagil käia, ta vajab teisi inimesi.

OE: Aga lõpuks peame ikkagi kõik kohale minema. See meid ühendabki.

NO99 on näiteks käinud trupiga ka Hiiumaal...

OE: Ka meie NYXDiga oleme teinud ühiseid nädalavahetusi... PR: Ja koreograafid teevad sama. OE: Ilmselt on see ka üks meie privileege, sest suurte institutsioonide puhul on raske öelda, et “head inimesed, teeme ühise nädalavahetuse”. EST: Minu jaoks lööb välismaal käimine taustsüsteemi laiemaks. See pole eesmärk omaette, vaid protsess. Tagasiside, mida ma oma tunduvalt laienenud suhtlusringkonnalt saan, on vaimu virgutav ja ka lihtsalt õpetlik. OE: Kas Eestist saadud tagasiside ei ole vaimu virgutav? EST: On. Aga siin tunnevad kõik kõiki, meil on omad eelarvamused, kinniskujundid... Ent kui minna sinna, kus veel nii hästi ei tunta, võid kuulda midagi palju põnevamat.

Mind huvitab küsimus, kui palju teosed ise mujal esitades muutuvad. Lavastused näiteks võõra publiku ees kindlasti muutuvad. Kui suur muutus võib olla lubatud?

EST: Mina näen energeetilist ja siis puhtprofessionaalset

poolt: milline on mängukultuur, milline kool, millised instrumendid ning siis: milline energia tuleb saali, milline on dirigendi ja orkestri vastastikune mõistmine. Noodid on ju samad, aga energia võib tõepoolest olla erinev nagu öö ja päev. PR: Teatri puhul on ju väga suur vahe, milline publik sul saalis istub.

Vahe tekib ju ka Eestis, kas ühte teost esitab näiteks ERSO või NYXD Ensemble. Aga kas on ka mingit põhimõttelist vahet, mis võib teosega juhtuda Eestis ja mis Saksamaal?

OE: Ei. EST: Ma arvan ka, et teose seisukohast ei saa suurt erinevust tekkida.

Kontekst ju ometi muutub?

EST: Kahtlemata. See ongi energia küsimus, millest ma rääkisin. OE: Kuidas see energia tekib, olene paljuski dirigendi ja orkestri vahelisest keemiast - ega kollektiivpsühholoogia ei ole dirigendi ametis tähtsuselt just viimasel kohal. Institutsionaalsete üksuste puhul on see tähendanud ennekõike oskust inimestele meelde tuletada, miks nad on valinud muusiku elukutse.

Kui oluline on teie jaoks “eesti asja” ajamine?

OE: Eks me oleme püüdnud võimalikult palju võtta oma mängukavasse Eesti heliloojaid, kellest teatakse ennekõike ju Pärti ja Tüüri ja seda seetõttu, et nad kirjutavad head muusikat, mitte seetõttu, et nad on juhtumisi eestlased. Ma arvan, et eesti teater on praegu rohkem eristuv kui muusika. PR: Jah, aga mil moel eristuv? Ma käisin vaatamas hiljuti üht klassikalavastust: kolm ja pool tundi originaaltruult, ilma kärbeteta, värsskõnega ja ooperikostüümides teatrit. 21. sajandil! OE: Aga kui see kõneleb vaatajaga... PR: No kurat, kõik kõneleb. Kui me leiame iidvana näidendi ja ütleme, et “oi, see on nii kaasaegne”, siis muidugi ta on, sest ta on inimeste poolt ju kirjutatud! Mis põhjendus see on? Ma tahan teada, mis on see point, miks sel kuupäeval selles kohas midagi tehakse. OE: Eks sõnateatris ongi need asjad natuke teistmoodi. Muusikas on viimase paarikümne aasta jooksul uudsus tihti kandunud väljaspoole filharmoonilisi üksusi. EST: Oleneb vaatenurgast. Mina töötan praegu just säärase filharmoonilise üksuse suunas ja see ei mineta minu jaoks ilmselt kunagi oma värskust. OE: Tõsi. Palju oleneb ka konkreetsetest isikutest, üksuste liidritest. Kuid ei saa salata, et magavaid muusikaasutusi on üllatavalt palju.

EST: Tõepoolest on. Näiteks hiljuti mängisid nii Frankfurdi *Museumorchester* ja *Rundfunkorchester* minu muusikat – ja mõlemad vastavalt oma nimele! Üks oli selgelt parem kui teine, sa tajud kohe ära, et üks on konservatiivne ja teine muutustele aldis. Institutsiooni tüübina on samas mõlemad ühesugused, kuid käitumismudelid hoopis teised. PR: Miks *Museumorchester* üldse sinu muusika ette võttis?

EST: Nad pidid, see oli ühe traditsiooniga seotud. Ka arvustustes öeldi hiljem, et see mõjus kunstlikult. OE: USAs on ju levinud praktika, et enne klassikalist kontserti esitatakse näiteks seitse minutit kaasaegset muusikat. Publik juba teab, et alguses on “see moodne kakk” ja tulevad teise teose alguseks. Õnneks hakkab see jama mööda saama, sest ta ei teeni oma eesmärki. PR: Muusikas on ju tegelikult tagatud, et kui nimi ütleb *Museumorchester*, siis ta mängib vastavalt oma nimele. Ka teatris võiks see kehtida, et mõni Eesti teater nimetab end ümber muuseumteatriks. OE: Vahepeal mulle tundus, et meil ju juba on säärane teater. PR: Aga nimi on teine. Ja ta eksib oma brändi vastu, püüab haarata ka homme veel mittesurevat publikut. OE: Viini *Musikverein*is on muide kanderaamid ukse taga. Eks see nimeküsimus on teisejärguline. Tähtis on teha seda, mis ennast huvitab, ning teha seda võimalikult hästi ja tore, kui see veel kedagi huvitab. Kui me 90ndate alguses käisime välismaal ebakindlalt ja vastuvõtja positsioonilt, siis tänaseks oleme saavutanud teatud enesekindluse. Me teame, et kõige olulisem on teha kunsti, mis sel kuupäeval sellele publikule kõneleb. Kõik ülejäänud on vähetähtis.

Vestlusring.

Olari Elts/Erkki-Sven Tüür/Priit Raud

Von Krahli teater - viisteist!

Kriitikute küsitlusring

Möte Adamast ei olnudki nii...

Jarmo Karing ja Christian Veske

Kogemustest siiralt.

Vestlus NU Performance festivali kuraatori Anders Härmiga

Metsavendlus dokumentides

Multimeediumilt keskkonnale.

Leonhard Lapin

Et kui paneks sildi “Me ei tee ainult kaasaegset tantsu, vaid muud ka”?

Nele Suisalu intervjuu Renate Valmega

Väga pikk ajalooline kaja.

Vestlus Hendrik Toomperega

Enrico Chapela - kosmpoliit ja Mehhiko patrioot.

Märt-Matis Lill

TSOONi annavad välja teater NO99, Von Krahli Teater, Kanuti Gildi SAAL ja NYXD Ensemble.

NO99 on asutatud 2004. aastal. Teatri kunstiline juht on Tiit Ojasoo, peakunstnik Ene-Liis Semper. Trupis on kümme näitlejat: Tambet Tuisk, Gert Raudsep, Kristjan Sarv, Mirtel Pohla, Jaak Prints, Andres Mähar, Sergo Vares, Rasmus Kaljujärv, Inga Salurand ja Risto Kübar. Teater asub Tallinnas aadressil Sakala 3. Teatri koduleht on www.no99.ee.

Von Krahli Teater on asutatud 1992. aastal, olles esimene järjepidevalt kaasaegseid lähenemisi pakkuv teater Eestis. Täna on välja toodud mitukümmend lavastust, kus tõlgendatakse nii rahvusvahelist kui eesti klassikat, aga ka kaasaegseid oopereid jne. Teatri kunstiline juht on Peeter Jalakas, truppi kuuluvad Taavi Eelmaa, Juhan Ulfsak, Riina Maidre, Liina Vahtrik, Erki Laur ja Tiina Taurate. Teater asub Tallinnas aadressil Rataskaevu 10, koduleht on www.vonkrahli.ee.

Kanuti Gildi SAAL on asutatud 2002. aastal. SAALis toimuvad kaasaegse tantsu etendused, kus astuvad üles nii siinsed kui välismaised autorid. Samuti korraldab SAAL erinevaid kaasaegsele tantsule (ja ka nt *performance*’ile) pühendatud festivale. SAALI teatrijuht on Priit Raud, SAAL asub Tallinnas aadressil Pikk 20, koduleht on www.saal.ee.

NYXD Ensemble’i esimene kontsert toimus 1993. aastal. See on uue muusika ansambel, milles mängivad riigi parimad noored instrumentalistid. Kavva kuulub peamiselt 20. sajandi muusika, osaletakse ka muusikateatriprojektides. Tihe side on ansambliil Eesti kaasaegsete heliloojatega, kellelt tellitakse uusteoseid. NYXD Ensemble’i kunstiline juht on Olari Elts, koduleht asub aadressil www.nyyd.ee.

TSOON

Toimetajad: Eero Epner, Juhan Ulfsak, Priit Raud, Siiri Siimer
Kujundaja: Martin Pedanik
Fotod: Erki Laur (esikaas, lk 5), Eret Kuusk (lk 6), Stanislav Stepashko (repro Leonhard Lapini tööst), Eero Epner (lk 13, 17)

ISSN 1736-5260

Von Krahli Teater – viisteist!

Oma 15. sünnipäeva künnisel otsustas Von Krahli Teater astuda egotsentrilise sammu ja paluda armastatud kriitikutelt vastused teatriankeedile, mis näeb ometi kord välja täpselt selline nagu me alati oleme soovinud: räägitakse ainult meist!

Võrdlemisi alatu oli muidugi ka ajastus: kes siis ikka sünnipäevalast peo eelõhtul sõimab ja alandab? Kohtlane paiposis ilme näol ja lootuses seekord kergema nahaga pääseda me oma tagasihoidlikud küsimused korüfeedele esitasimegi.

1. Milline Von Krahli lavastus on teile kõige rohkem meeldinud?

2. Milline Von Krahli lavastus on teid kõige rohkem vihastanud?

3. Von Krahli Teater on Eesti teatrimaastikul tegutsenud juba 15 aastat - mis sellest tolku on olnud?

4. Mida ootate Von Krahli teatrilt tulevikus?

Jaak Allik

1. Rainer Sarneti lavastused “Lumi” ja “Ema”. Sarnet on üks vähestest Eesti teatrimaastikul tegutsevaist inimestest, keda ma isiklikult ei tunne ja ometi olen just tema lavastustes leidnud seda, mida käin teatris otsimas – lavastaja enda arusaadavat ja huvitavat vaatenurka tugevale kirjanduslikule alusmaterjalile (mitte lihtsalt koos kokkupandud teatritekstidele) ning kujundlikku mõtlemist koos heade ja väga isikupäraste näitlejatöödega
2. “Faust” – mulle ei tundunud huvitav ega öelnud midagi idee panna Faust elama Mefisto tagumikku (või oli see vastupidi?), sealt aeg-ajalt sitta lavale langetada ning kõike seda etendada näitlejatena ebaprofessionaalsete inimeste poolt.
3. See on kindlasti aktiviseerinud ka teisi eesti teatreid vormilistele ning repertuaarilistele otsinguile, avardanud eesti teatri väliskontakte ning rahvusvahelist tuntuust ja ootamatult kasvatanud üles terve pundi väga eredaid filminäitlejaid.
4. Seda et endale aru antaks, et need näitlejad ootavad tugevaid teatrirolle, üheskoos lihtsalt kargamise aeg hakkab üle minema.

Luule Epner

1. Mulle ei meeldi *kõige*-küsimused. Von Krahli lavastusi on veel eriti raske pingeritta panna, sest neid on tehtud äärmiselt laias amplituudis. Kuidas küll lahendada seda sorti dilemmad, nagu “mis on parem, kas maasikajogurt või Wittgenstein”? Eelistan nimetada lavastusi juhuslikus järjekorras, piirates end samuti juhuslikult valitud arvuga – näiteks neli. Sel juhul: “Eesti ballaadid” oma meelelise totaalsuse ning arhailise ja modernse täiesti sundimatu sulamiga; “No more tears” - ironia ja siirus pluss tugev omaesteetika; “Hamletid” – kujutlen, et seda võidaks vaadata efektsete trikkide kaskaadina, aga mulle on ta pigem ülipõnev lavaline uurimus näitlemisest; “Inimesed saunalaval” kui rahvalik klassikateos eksistentsiaal-melanhoolses võtmes.
2. Vihastanud pole ükski lavastus neist, mida olen näinud – ilmselt olen teinud tarku valikuid. Kui viha asemel rääkida ärritusest, siis mäletan, et “Connecting People” hakkas viimase kolmandiku peal kergelt ärritama – et miks ta juba ei lõpe. Aga ma olen aru saanud, et see lavastus ei pidanudki olema publiku suhtes vastutulelik.
3. Ma õpetan Tartus muu hulgas eesti teatri ajaloo üldkursust. Selle kursuse kavas on Von Krahli teatrile pühendatud loeng, ja Krahli-teemalisi bakalaureusetöidki on kirjutatud juba rohkem kui üks. Nii et avangardistliku ääreteatri mainega alustanud Von Krahl on jõudnud/ jõudmas kaanonisse – meeldigu see neile või mitte. See polnud muidugi mingi sisuline vastus. Sisulisemalt: mulle tundub oluline, et Von Krahl (koos teiste väiketeatritega) on tõhusalt murendanud sterotüüpset ettekujutust eesti teatrist kui nähtusest, mis

jaguneb domineerivaks (realistlikuks) peavooluks ja marginaalsete eksperimentide alaks. Tema lavastused on levitanud arusaamist, et teatrit on võimalik teha n+1 moel ja ühtki neist ei saa apriorselt eelistada. Ta on oma lavastustega küsimuse alla pannud kehtivaid piire ja liigitusi, näiteks tantsu-, muusika- ja draamateatri vahel, tegevuskunsti ja teatri vahel jne. Kui eesti teatripilt anno 2007 on märksa mitmekesisem ja põnevam kui 15 aastat tagasi, siis on see üsna suurel määral Von Krahli teene.

4. Oleksin soovinud rohkem poliitilist teatrit, aga kuna uuel hooajal töötatakse välja tulla sirgjoonelisel poliitilise “Majanduse ja vägivallega”, siis saab see soov nähtavasti niikuinii täidetud. Sestap ootan Von Krahlilt, et ta tulevikus külastaks Tartu linna vähemalt niisama regulaarselt kui festivale Euroopas.

Lea Tormis

1. “Kõige” eeldab ühe tippuotstmist? Seda ei oska! Pole paljut näinudki, aga esimese hooga meenub mitu, eri aastatest. Juba “Eesti pulm” oli vaimukas kooslus. Või “Peeter ja Tõnu” kui tundlik suhtevarjundite mäng. “Sõduri loost” peale on huvitanud Von Krahli isepärased muusikalised ühisprojektid; puhtsubjektiivselt lähimad on muidugi “Eesti ballaadid” ja “Eesti naiste laulud”. Viimati meeldis festivalil nähtud leidlik ja südamlük “Erki ja Tiina”.
2. Kui tegijad hingega asja juures on – miks peaks vaataja vihastama? Vihastasin (ei teagi, kelle peale), et mitu korda üritanult “Kajakat” vaatama ei pääsenud! Lühikesed-tšüklilised mänguajad pole kõige publikusõbralikumad, mis teha. Nii on mõnigi tõesti huvitanud lavastus nägemata.
3. Kui publik teatrisaali ei mahu, tähendab: tolku on. Ega ainult meedia võimendatud “alternatiivsuse” maine või šokeeriv/epateeriv kuulsus või truu fänniklubi teatrit nii kaua loovalt elus ei hoiaks. Looduse ellujäämist kindlustab liigirikkus, sama kehtib teatrikunstis. Von Krahli Teater on, eriti viimastel aastatel, teatrimaastiku liigirikkest kenasti suurendanud.
4. Ootan, et oskate/julgete olulisimasi endaks jääda ja ühtaegu ajatundlikult (mitte tuuleliplikult) muutuda. Loodan teile (riigi) võimudelt õiglaselt proportsionaalset toetust. Ning et oskate siis etableerumise ja stagneerumise ohtu ära tunda ja loomingulist vastumürki leida! “Kajakas” oli vist öeldud, et asi pole uutes või vanades vormides, vaid... teate isegi.

Anneli Saro

1. Ühte lavastust ma küll ei tahaks esile tõsta, sest mulle meeldinud nii Von Krahli Teatri lahtise(ma) struktuuriga mängud (“Piraadid”, “Stiil”, “Ainult võltsid jäävad ellu”) kui ka rangemalt vormistatud teosed (“Luikede järv”, “Eesti ballaadid”, “Hamletid”, “Kajakas”). Need on tõesti esimesed, mis meelde tulevad, aga neidki on juba üsna mitu. Viimatinimetatud on pakkunud küll ehk suuremaid esteetilisi elamusi, aga mängud on ikkagi vaimule kuidagi armsamad ja kehale erutavamad.
2. Ma saan aru, et vihastamine või provokatsioon on tihti olnud Von Krahli Teatri eesmärgiks, aga see on ikkagi rohkem modernistliku kunsti algusaegade (19.-20. sajandi vahetuse) strateegia. Vaevalt et VKT oma püsipublikut vihastada suudab, minusugust teatrifriiki ka mitte. VKT lapsepõlves oli muidugi lavastusi, mis olid kohati lihtsalt tüütud, aga mingit viha see nüüd küll esile ei kutsunud.
3. Selge, et kui ei oleks VKT-t (või mõnd tema potentsiaalset sugulast), siis näeks eesti teater ilmselt teistsugune välja, vormiliselt ühekülgsem ja sisuliselt kodanlikum. Kui poleks olnud VKT pikaaegset pedagoogilist tegevust publiku kasvatamisel, siis ei oleks saanud tekkida ka

Teatrit NO99.

4. Igal noorel organismil, nii inimesel kui institutsioonil, on lihtsam imetlust äratada kui küpsel keskealisel, kelle võimeid ja võtteid juba teatakse-tuntakse. Soovin VKT-le õnne ja järjekindlust oma kunstilise mina avastamisel ning jõudu ilmarahva arvamuse ignoreerimiseks.

Rait Avestik

1. Kuna ma oma 33 eluaastast esimesed 30 veetsin Tartus, siis ei saa ma eriti pika nimekirjaga hiilata ja hõisata nagu paljud teised teatrihuvilised, et “Von Krahl mängis olulist rolli minu teisme- või noorukieas ja üldises kujunemises”. Sestap ei tekita mul probleemi avaldada kogu see nimekiri ja öelda, et need kõik on erinevail viisidel ja vähem või rohkem meelepäraste teatrikülastustena meeles: “Kajakas”, “Jänese aasta”, “Tabamata ime”, “Ainult võltsid jäävad ellu”, “Eesti ballaadid”, “Luikede järv”, “Hot”, “Pirates”, “Gaal!”, “Connecting people”, “Inimesed saunalaval”, “Kodanikud”, “Libahunt”, “Peeter ja Tõnu”. Omakorda tõstaksin esile (ja seega vastaksin ka küsimusele) lavastused “Jänese aasta”, “Ainult võltsid jäävad ellu”, “Eesti ballaadid”, “Luikede järv”, “Pirates”. Miks? Sellele on pikalt kui ka põgusalt vastatud juba küll ja küll. Tunduvad elementaarsetena.
2. Mind pole ükski Von Krahli lavastus vihastanud. Küllap olen viha tundnud mõne tegelase peale Von Krahli lavastustest ja see on pigem hea. Kui nüüd vaimutseda, siis olen tõsiselt vihastanud enda peale, et paljud lavastused on nägemata (jäänud).
3. Tudengina olin raudselt seda meelt, et teatriga on võimalik olukordi või inimesi paremaks muuta. Sunnin end praegugi veel sellisel mõtlema, kuigi tean (või arvan teadvat), et nii see siiski ei ole. Et mis tolku teatist siis ikka olla saab...? Kui vaadata kitsamalt, siis Von Krahlil on tolk ja see on see – lähen teatrisse rõõmsal sammul ja põnevusega ning tulen sealt samamoodi, küll veidi mõtlikumana. Üks tolk veel. Küll tahaks teatris südamest ja rõõkides naerda, aga no ei anta võimalust. Võib-olla on see paradoksaalne, aga just Von Krahl on ses suhtes mulle abiks olnud.
4. Kõlab stagnantselt ja konservatiivselt (olen hingelt punkarJ), aga loodan tõsiselt, et jätkate s a m a s v a i m u s. Ei oota midagi “uut” ega “ennekuulmatut”. Loodan seda s a m a v a i m u ka kunagi jagama hakata praegu lasteaias käiva inimesega. Siis leiame kergemini “ühise keele” ja on, mille üle arutleda.

Ivika Sillar

1. “Kajakas”
2. “Gaal”. Viha mitte. Ükskõiksus. Suur tükk ajas suu lõhki.
3. Kas tõesti 15? Igal juhul on jätkunud ilusat eesti jonnit jääda mitte veel üheks teatriks, aga saada VON KRAHLI TEATRIKS.
4. Ootan Põhjust teatrisse minemiseks.

Valle-Sten Maiste

1. Kui tuleb valida üks ja ainus lavastus, siis olgu selleks Rainer Sarneti “Ema”. Helges tagantjärelmälestuses ei meenu sellest lavastusest ühtegi nõrka komponenti. Kõik alates teema ühiskondlikust olulisusest kuni lavastuslike efektide ning näitlejatöödeni oli erakordselt õnnestunud. Aga erakordsetena on tegelikult meeles peaaegu kõik Krahli lavastused vähemalt Eesti mängudest ning “Peetrist ja Tõnust” peale. See ei ole niisama suusoojaks öeldud. Nii ongi.
2. Mind ei ole vihastanud ükski lavastus, sest Von Krahli teatris ei ole olnud ühtegi lavastust, mille taga võiks kahtlustada tüki niisama repertuaaritäiteks lavaletoomist, etendamist selleks, et teater peab ju midagi mängima, kerget hulkadele meeldidapüüdmist, tükke ega stseene, millesse trupp ise ei usu või millest ta silmnähtavalt aru ei saa jt patte ning pahesid. Kõige ebamugavamalt

tundsin ennast Krahli peale mõeldes peale "Eesti ballaadide" erakordset menu. Kartsin, et nii tormiliselt kiitva vastuvõtuga meelitatakse Krahl senisest enam vormiliselt uhkete vaatamängude tee. Seda õnneks ei juhtunud. Ka Jalaka järgmine lavastus "Võluflööd" on uue aastatuhande eesti teatri üks sisukamaid ja tugevamaid lavastusi.

3. Küllap paljugi on tolku olnud ja üks seda on erinevad inimesed iga lavastuse puhul ka eraldi välja tuua püüdnud. Krahl on näidanud, et kompromissitu kunstnikuhoiak on ka kapitalistlikus eesti teatris võimalik. See on kõige olulisem. Ilma Krahlita kardetavasti nii väita ei saaks ja võibolla ei saaks isegi mitte enam selliseid sihte seada, kui kõik oleks läinud nii, nagu eesti repertuaarteatrid ja nende käekäigu kujundajad möödunud kümnendi varakapitalismi tuultes eesti teatril minna lasta tahtsid.

4. Minu arvates on Krahlil kõrgvorm juba nii umbes viis hooaega mõnusalt käes. Jumala pärast, mitte suuri muutusi.

Margit Tõnson

1. See on raske küsimus. Profid teadupärast meeldib-ei meeldi kategooriates ei meeliskle. Ma eiran küsimust ja loetlen mõned elamuslikumad, alustades värsekeimast: Kristian Smedsi "Kajakas" ja "Jänese aasta", Mart Kangro "Erki ja Tiina", Peeter Jalaka "Võluflööd", "Eesti ballaadid", Rainer Sarneti "Lumi". Miks? Seks. Tähendab, armastus ikka, jah. Ja vaimne vabadus ning vereülekanne. Igaks juhuks pean märkima, et Von Krahl ja Tõnsoni suhe algas alles 2001. aastal, Jalaka-Undi "Gaaliga".

2. Milline Von Krahli lavastus on teid kõige enam vihastanud? Miks? Marko Raadi "Ainult võltsid jäävad ellu". Sest mul oli hirm, ja abitust hirmust sünnib viha.

3. Von Krahli Teater on Eesti teatrimaastikul tegutsenud juba 15 aastat - mis sellest tolku on olnud? Esiteks

sai Krahli teatri irriteeriva "Showcase'i" arvustus otsustavaks kaalukeeleks minu edasises karjääris - tervitan siinkohal Juhani head sõpra Mihklit. Teiseks – Krahli teater on üks põhjuseid kümnest, miks mõtlev noorsugu (kes vananeb koos Krahli teatriga) kogu täiega pole Eestist veel emigreerunud.

4. Et poliitiline korrektsus, valitsev ideoloogia, hea tava, traditsioonid, sihtgrupid, kompromissid ja muu säherdune ka edaspidi temast eemale tõukuks või siis omas mahlas marineerituna, haisva ja hõrgutavana, lavali oma alastuse avastaks. Vastukarva silitades särtsub elekter. Teritage žiletti ja veristage.

Ivar Põllu

1. Ma pole näinud eriti palju Krahli töid. "Ainult võltsid jäävad ellu" meeldis isiklikult, eelkõige mitmeti tuttava teema, sealhulgas ambivalentse käsitluse pärast.

2. Ükski päris lavastus pole mind (kahjuks) vihastanud. Kas see on vajalik? Kui on, siis peab midagi otsima, mis mind kui kodanlast ärritas (igaühes on ju kodanlane peidus ning kodanluse ärritamine on vist omamoodi eesmärk, võib küsimusest välja lugeda). Niisiis, kui otsida küsimusele vastust, siis võiks minu kui kodaniku jaoks vihaleajavaim olla lavastus nimega "kuna raha pole, siis paneme poe kinni", mis küünilise kodanlase jaoks tundus manipulatsiooni ja väljapressimisena, ehkki eesmärk oli aus. Ja see mõjutas ühiskonda - puuduolev toetus tuli - seega oli ka võimas. Palju õne!

3. "Pidev piiride murdmine" ning "Žüriidele preemiade sõnastamise ülesannete seadmine" eelkõige. Krahl on ka alati näidanud, et alati on võimalik mitte ainult "teisiti", vaid ka "nii nagu endale tegelikult meeldib". Et keegi ei pea kannatama kunsti nimel süsteemi – tuleb teha oma. Kui Krahl suudab hakata sellist mõtteviisi ka õpetama, oleks panus eesti teatrilukku süvenev.

4. Üllatusi.

Jan Kaus

1. Ebaõiglane küsimus, kuna häid on olnud palju. Valiksin siiki "Hamletid". Vastust küsimusele "miks?" võib lugeda "Teatrielust 2006", kus ma räägin kõnealuselt lavastusest mahus, mida ei saa ka parima tahtmise juures põgusaks nimetada.

2. Pole sellist. Pole isegi lavastust, mis oleks mind kõige vähem vihastanud.

3. No näiteks olen teie teatritegemist nähes võinud korduvalt veenduda, et näitleja võib olla ühtlasi ka mõtleja ja oma näitlemise vahetu ja otsene mõtestaja. Või et näitleja ei pea olema pelgalt/eelkõige näitlemis(es)t või (selle) näitamisest täis anum; et näitlemine pole pelgalt või ainult sisse-elamine, vaid just ehk vastupidi – välja- elamine. Ning mitte näitlemise, vaid inimese välja-elamine. Muide, üks maailma parimaid plakateid pärineb Von Krahlilt – seal kus Laur, Ulfsak, Tauraitte ja Vahtrik hevibändi teevad.

4. Von Krahli teatrit.

Von Krahli teater saab 31. oktoobril 15-aastaseks.

1. novembril toimub sünnipäeva puhul ka pidu kõigile.

Mõte Aadamast ei olnudki nii...

Jarmo Karing ja Christian Veske

Samavõrra kui roosadesse riietesse sündides on su elu korraldatud, otsutatakse sinu arusaamine iseendast ka sinistes riietes.

Lebad laual ning tahad end ümber pöörata, kuid ei jaksa. Ehk on nutust abi?

„Ole nüüd mees ja ära tööna, aja end ikka ise püsti,“ ütleb kellegi armastav hääl. Siit see saabki alguse. Teadmine, mida tähendab olla mees. Või pigem ebateadmine?

Alates sünnimomendist (tõsi küll, juba isegi emaülas olles saab loode infot ümbritsevast) kujundatakse last käituma vastavalt normidele, mis on tema vanemate, hooldajate või sootsiumi arvates kohased tema soole. Väikestele poistele sisendatakse juba varakult, et nad peavad olema edasipüüdlid, saama iseendaga hakkama, mitte alla andma ning olema „mehelikud“. Uurides erinevaid sugupooli valitseb kaks suuremat teoreetilist lähenemist. Sotsiobioloogiline lähenemine põhjendab sugude vahelist erinevust läbi bioloogiliste erinevuste (lugedes erinevaid meediaväljaandeid tundub olevat see lähenemine Eesti inimestele omane). Mees on füüsiliselt tugevam, seetõttu on ta ka õigustatult juhtivam. Üks näide meenub internetikommentaatorilt, kes väitis, et kuna naise aju on mehe omast väiksem, on naised meestest intellektuaalselt vähem võimekad.

Sotsiaalkonstruktivistlik lähenemine aga väidab, et sugu on sotsiaalselt konstrueeritud ning soorollidele omast käitumist õpitakse kasvamise käigus. Rootsi meesuurija Ingemar Gensi hinnangul pole ajaloos veel kunagi juhtunud, et soorollid oleksid üksteisest nii kaugel kui perioodil 20. sajandi algusest tänapäevani. Mehi ja naisi peetakse vastanditeks hoolimata sellest, et kui kõrvale jätta meie välised ja sisemised suguorganid,

on sugudesised vahed palju suuremad kui sugudevahelised vahed. See kehtib nii lihaste tugevuse, kui ka hormonaalse taseme kohta.

Mehelikkus Eestis

Sotsiaalministeeriumi poolt läbi viidud uuring *Sooline ebavõrdsus: hoiakud ja olukord Eestis* (2006) näitab Eestlaste konservatiivset arusaamist mehelikkusest. Hästi ilmestab seda küsimus, kus sooviti teada, milliste oskuste ja omaduste arendamisele peaks poiste ja tüdrukute puhul erilist tähelepanu pöörama. Vastanutes 39% arvas et poisid peaksid oskama tehnikaga ümber käia (tüdrukute kohta 2%), söögitegemise oskust pidas poiste puhul oluliseks 6% (tüdrukute puhul 60), oma välimuse eest hoolitsemist peeti oluliseks poiste puhul 6% juhtudel (tüdrukute puhul 40%), autojuhtimise vastavad protsendid 40% poiste puhul ja 8% tüdrukute puhul.

Vastilmunud lühiarutluste (ei leidnud paremat sõna) kogumik „Mees ja Eesti“ kinnitab suures osas uuringu tulemusi. Paljuski on mõtisklused konservatiivsed ja sisaldavad viiteid kristlikule moraalele (vt Mart Sörg, Andres Pöder). Markantse näitena võib eraldi välja tuua Priit Pulleritsu mõtiskluse „Meeste margi trööpajad“, kus autor väidab, et normaalseid Eesti mehi püütakse naisestada. Siinkohal tekib aga paratamatult küsimus, et kes on see „normaalne Eesti mees“, keda püütakse naisestada? Sellele aga autor vastust ei anna. Sedasorti artiklid on näiteks, kuidas soovitakse kehtivaid ning tihtipeale iganenud arusaamu mehelikkusest taastoota ja kinnistada.

Soouuriija Irina Novikova kirjutab oma artiklis „Soviet and

post-Soviet Masculinities: after men's wars in women's memories“ mehelikkuse taaskonstrueerimisest Lätis 1990ndate aastate alguses, kus taasiseisvumisega pöörduti Nõukogudeaegsest sugudevahelisest võrdsusest (mida tegelikkuses ei eksisteerinud) tagasi minevikku, enne Nõukogude okupatsiooniegsesse Lätisse koos oma patriarhaalsete traditsioonidega. Sarnast nostalgiat võib tunnetada ka eelnimetatud artiklite puhul.

Mõte Aadamast ei olnudki nii...

Tantsulavastus „Mõte Aadamast ei olnudki nii...“ näitab Eesti meeste arusaamist mehelikkusest. Lavastuse algmaterjaliks on meestega läbiviidud süvaintervjuud erinevates Eesti linnades. Vastandina tavaarusaamisele mehelikkusest on tants, mida suuresti peetakse feminiinseks tegevuseks.

Tants on kui mõtisklus teemal, kuidas ja miks meist igaüks on mehelik just olemasoleval viisil. Tantsuga ei proovita kritiseerida intervjuudes vastanud meeste arusaamu, pigem neid näidata sellistena, nagu need arusaamad on ning tuua juurde erinev vaatenurk mehelikkusele. See mehelikkus ei pea end tõestama läbi kehtivate patriarhaalsete normide – pigem vastupidi. Mehelikkus, mille üle soovime tantsu käigus mõtiskleda, sisaldab endas märksõnu eneseväljendus, tolerantsus ja hoolimine. Mehelikkuse ja naiselikkuse ühiseks nimetajaks on inimlikkus.

Jarmo Karingi ja Christian Veske lavastus „Mees ja mehelikkus“ esietendub Kanuti Gildi SAALis 29.11. Etendused 30 novembril ning 3/4 detsembril.

NU Performance Festival II

Kanuti Gildi SAALis, Von Krahli Teatris ja KUMU

auditooriumis

2.-17. november 2007

2. november kell 20.00
Kanuti Gildi SAAL

MARTIN CREED
Varietee Performance

Idee ja teostus: Martin Creed
Ansambel "Owada": Martin Creed, Keiko Owada, Karen Hutt
Kestus ligikaudu 1 h
NB! *Performance* on inglise keeles

"Kui teen muusikat, soovin ma teha kujutavat kunsti ja kui teen kujutavat kunsti, soovin ma teha muusikat. Minu jaoks on nad peaaegu üks ja seesama: mõlemad on asjad, mida ma üritan teha. Nad mõlemad meeldivad mulle. Mulle meeldib asju valmistades muusikat kuulata ning mulle meeldib muusikat kuulates asju vaadata."
– Martin Creed

Enim kujutava kunstnikuna tuntud Martin Creedi laiahaardelist kunsti iseloomustab jälgendamatu segu popist, absurdist ning tõsise ilmega tehtud naljadest. Tema kaasahaaravad kunstiteosed on korraka nii tagasihoidlikud kui ka provokatiivsed, libisedes just piisavalt sügavale meie teadvusse, et saaksime teadlikuks iseendast.

3. november kell 20.00
Von Krahli Teater

CARL MICHAEL VON HAUSSWOLFF
Füüsilise ülekuulamise tehnikad

Idee: Carl Michael von Hausswolff
Stsenarium: Marietta von Baumgarten von Hauswolff
Heli: Carl Michael von Hausswolff
Näitlejad: Taavi Eelmaa, Juhan Ulfsak
Kestus ligikaudu 55 minutit
NB! *Performance* on eesti keeles

"Füüsilise ülekuulamise tehnikad (Physical Interrogation Techniques)" on teatritükk piinamisest, mis hõlmab kahte näitlejat, elektroonilist heli ja valgust. Tegemist on Hausswolffi loomingus mitmes mõttes erandliku teosega - ehkki tema teosed sisaldavad sageli performatiivseid elemente, on see ainus töö, mille ta on loonud konkreetset teatri jaoks.

6. november kell 20.00
Kanuti Gildi SAAL

STUART BRISLEY
Kaks viimast hingetõmmet
Kestus ligikaudu 45 minutit
NB! *Performance* on inglise keeles

"Kaks viimast hingetõmmet" (Two Last Breaths) käsitleb elu lõpu dilemmat, kasutades vahendina igivanu nalju ja õudusžanri võtteid. See on Brisley vastuseks pealkirjale "Pikk hingetõmme" (The Long Breath), mida kandis Esseni Maschinenhausis toimunud festival, kus *performance*'it esmakordselt etendati.

8. november kell 12.00 – 17.00
Kanuti Gildi SAAL, stuudio

SEMINAR
"Kuidas kasutada ajalugu?"
NB! Seminar toimub inglise keeles

Esinejad/osalejad: Goran Sergej Pristas (CRO), Janez Janča (SLO), Tiit Ojasoo, Hanno Soans, Danjel Andersson (SWE) jt.

9. november kell 20.00
Kanuti Gildi SAAL

SUSANNE LINKE x 2
Im Bade wannen

Koreograafia, tants, lavakujundus, kostüümid, valgus:
Susanne Linke
Muusika: Eric Satie *En habit de cheval*, Eric Satie *Gymnopedie I ja III*, Claude Debussy orkestrisseade
Esmaettekanne: 1980, Folkwangi Tantsustuudio, Essen
Kestus 15 minutit

Naine, vann, käterätik, Satie muusika.
Susanne Linke laseb vannil kummuli minna ja vanniveel üle ääre voolata ning käterätikul kergelt libiseda. Ta kaob ja ilmub taas nagu unenäos.
Sooloetenduses "Im Bade wannen" jutustab Susanne Linke endast ja oma igatsustest.

Akuutne

Koreograafia ja tants: Susanne Linke
Lavakujundus: Julia Hansen
Valgus: Horst Mühlberger
Videoprojektsioon ja -installatsioon: fettFilm Berlin, Torge Møller, Momme Hinrichs
Muusika: Carsten Nicolai, raster-noton, D. Sostakovich
Muusika- ja heliseade: Wolfgang Bley-Borkowski
Tekst: Gabriele Brandstetter
Lugeja: Norbert Servos
Esmaettekanne: 2003 / PACT Zollverein, Essen
Kestus 25 minutit

Tants kui liigutuste kompositsioon; ruumi vallutab kasvav energia, mis haarab kogu keha. Keha naudib nii mängu materiaalsete piirangutega kui ka nende piirangute kaotamist, väljendades jõulisust.

10. novembril kell 20.00
Kanuti Gildi SAAL

ROI VAARA
Möödalöögid

Kestus ligikaudu 30 minutit
Verbaalset keelt ei kasutata

Roi Vaara *performance*'i-kunst on kontseptuaalne, absurdne ja naljakas. Eksistentsiaalsed küsimused ja argihullus on tema töödes sageli esinevad elemendid ning ta ise astub seal enamasti üles "mehena smokingis", moondades igapäevaelu objekte ja nende

täendusfunktsioone, esitades samal ajal küsimusi kunsti ja elu, poliitika ja filosoofia piiride kohta. Ta kirjeldab oma *performance*'it järgnevalt: "Mõitlesin "Möödalöökidele" nii: kommertskultuur keskendub hitt-toodetele, samas kui mina esitan endale väljakutse kunstiga ja unustan tsirkuse. Esitan mõned absurdsed ideed, mis näivad kahtlemata möödalöökidena."

14.-15. novembril kell 18.00
NU Filmiklubi

Koostöös Kumu Kunstimuseumiga

13. & 14. november kell 20.00
Von Krahli Teater

Leonhard Lapin
Multiplitseeritud inimene, 1980
REKONSTRUKTSIOON

17. november kell 20.00
Kanuti Gildi SAAL

DOUGLAS DUNN
Tithonus

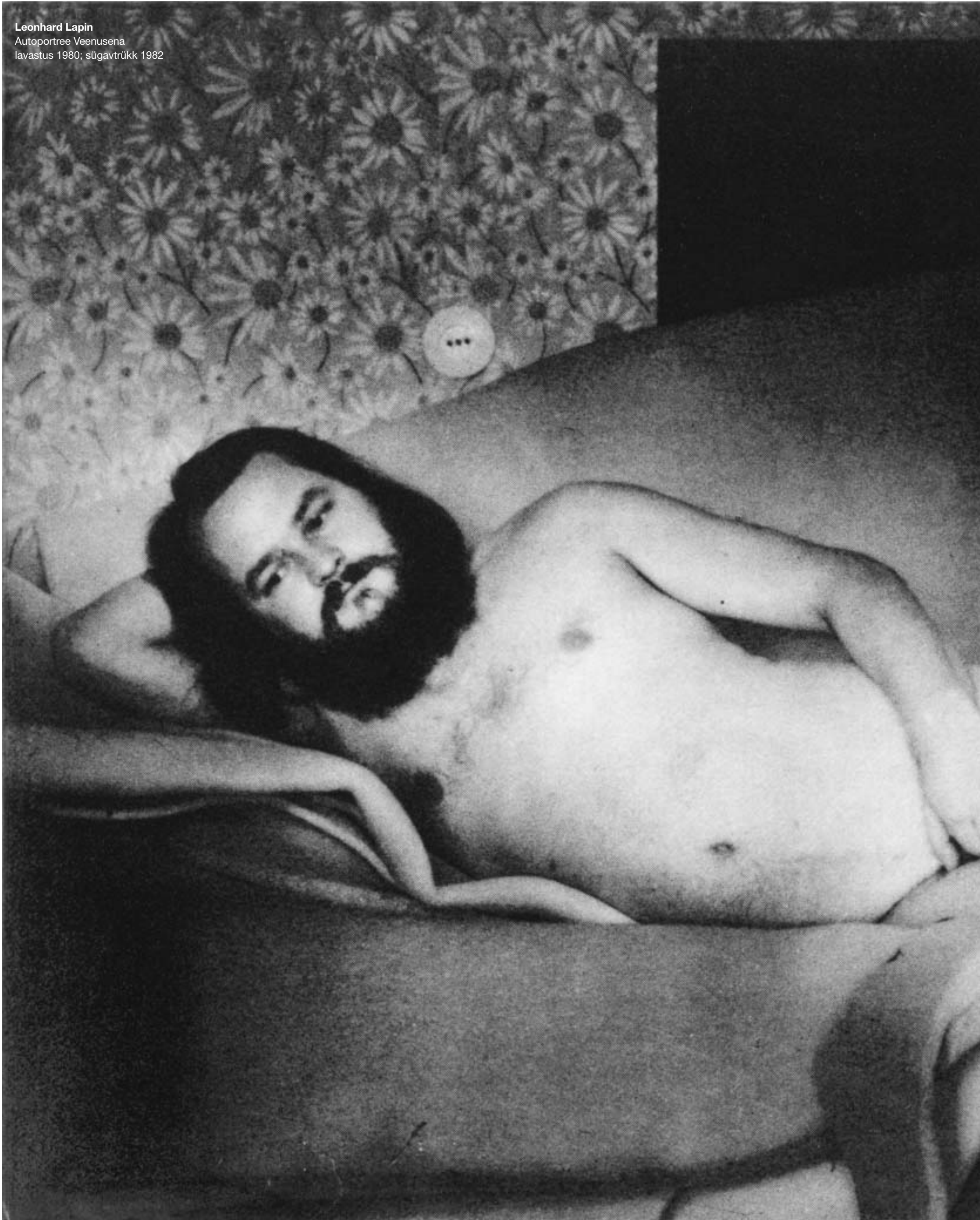
Koreograafia ja tants: Douglas Dunn
Esmaettekanne: 12. juuni 2004 (10. Anseong Juksani rahvusvaheline kunstifestival, Lõuna-Korea)
Kestus ligikaudu 30 minutit

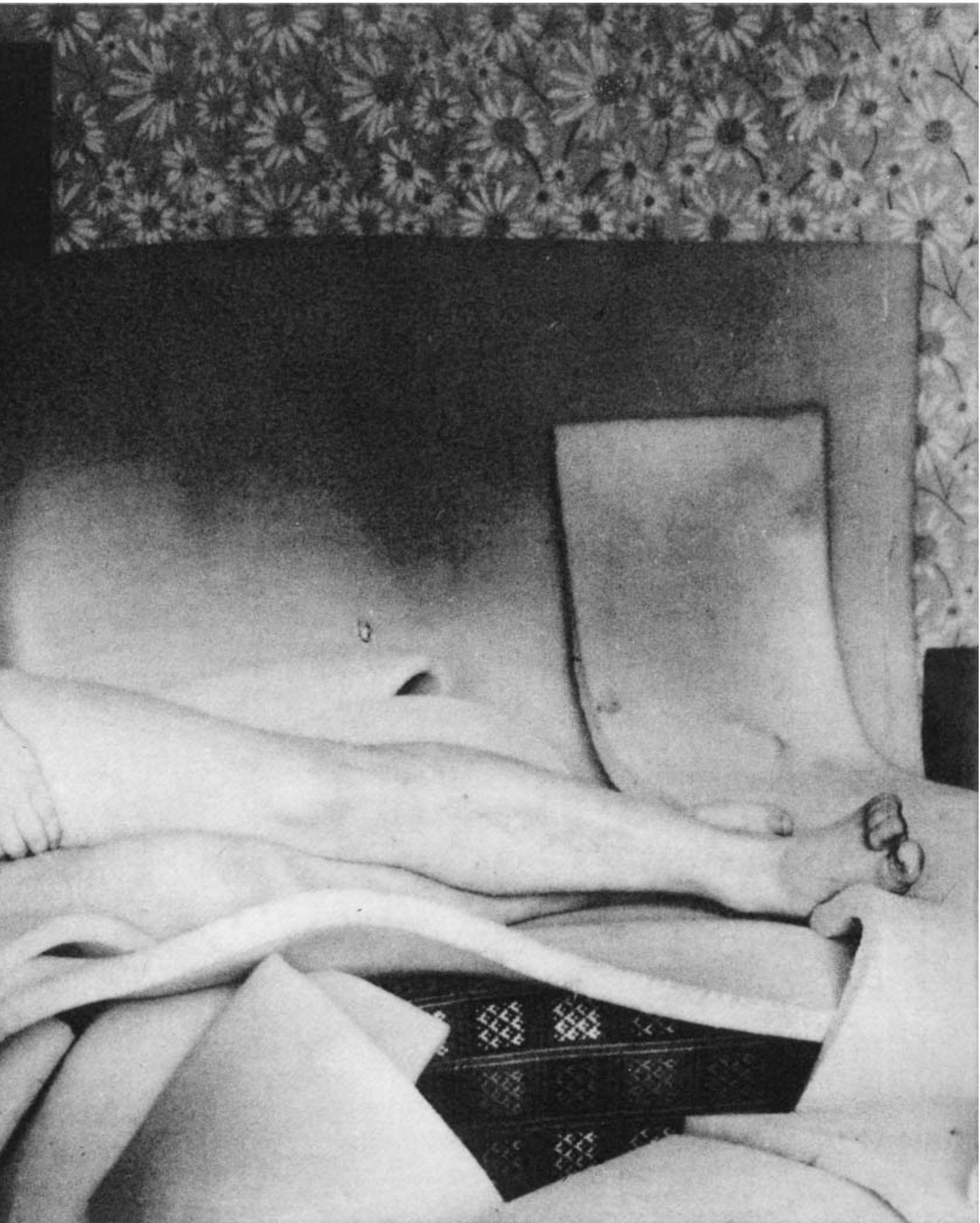
Ma tantsin, et põrmustada kehvust.
Ma tantsin, et väärastada vormi sisuna.
Ma tantsin, et võrdsustada figuuri ümbritsevaga.
Ma tantsin, et tekitada intuitsiooni keskustelu mõttega.
Ma tantsin, et näidata alasti inimkeha tohutut lihtsust ja naeruväärseid piire.
Ma tantsin, et mitte jääda ühte asendisse.
Ma tantsin, et seista sirge seljaga.
Ma tantsin, sest ma ei pea oma instrumente tassima.
Ma tantsin, sest ma ei jaksa oodata, kuni keegi mind kutsub.
Ma tantsin, et saavutada jõuline mittekangelaslik olemasolu.
Ma tantsin, et kahaneda puhastatud olevuse taandamatuks tuumaks.
Ma tantsin, et kutsuda esile asju, mida ei ole veel tehtud, et siseneda oma psüühikasse.
Ma tantsin, et saaksin kaasa rääkida selles, millega olen nõus.
Ma tantsin, et unustada, miks ma tantsin.

Douglas Dunn

NU Performance Festival II on organiseeritud Tallinna Kunstihoone ja Kanuti Gildi SAALI poolt koostöös Von Krahli Teatri ja KUMUga. Kuraatorid: Anders Härm (Tallinna Kunstihoone) ja Priit Raud (Kanuti Gildi SAAL). Toetavad Kultuuriministeerium, Kultuurkapital, Goethe Instituut Tallinn, Briti Nõukogu ja SOKOS Hotell Viru.

Leonhard Lapin
Autoportree Veenusena
lavastus 1980; sügavtrükk 1982

NYVD '07 X RAHVUSVAHELINE UUE MUUSIKA FESTIVAL

Tallinn, 12.-21. oktoober

Festivali kunstilised juhid:
Erkki-Sven Tüür, Olari Elts, Madis Kolk

T 16. oktoober 19.00 Estonia kontserdisaal

NYVD-ENSEMBLE

Solist MIHKEL POLL (klaver)
Jazztrio TIMO KÄMÄRÄINEN (kitarr, Soome) – MIHKEL MÄLGAND (kontrabass) – TANEL RUBEN (trummid)
Dirigent OLARI ELTS

György Ligeti. The Big Turtle Fanfare from South China Sea
Andras Szöllösy. Elegia
György Ligeti. Klaverikontsert
Enrico Chapela. Lo Nato es Neta. Süit rocktriole ja akustilistele kvintettidele
(Esiettekannet. Koostöös Dresdeni Sümfoonikutega)

Koostöös NYVD-Ensemble'iga

Noore Mehiko helilooja Enrico Chapela (1974) "Lo Nato es Neta" on saanud inspiratsiooni Mark-Anthony Turnage teosest "Scorched". Mihkel Poll on võite kogunud mitmelt rahvusvaheliselt ja vabariiklikult konkursilt.

K 17. oktoober kell 19 Niguliste

REVAL ENSEMBLE

Solist CHARLES BARBIER (tenor-sopranist, Prantsusmaa)

Kaija Saariaho. Oi Kuu
Stefani Gervasoni. Quattro voci
Beat Furrer. Invocation III, auf töneren füssen

Fenomenaalsete vokaalsete võimetega prantsuse päritolu tenor-sopranist Charles Barbier on tuntud nii vanamuusika kui ka kaasaja muusika interpreedina.

K 17. oktoober kell 21 Ukraina kreeka-katoliku kirik

Keelpillikvartett TETRARCHI

Kristjan Hallik (viul), Kristiina Koströkina (viul), Laur Eensalu (vioola), Indrek Leivategija (tšello)

György Ligeti. Keelpillikvartett nr 2
Malle Maltis. Uus teos (esiettekannet)
Henryk Gorecki. Keelpillikvartett nr 2

Neli noort muusikut esinevad TetrArchi nime all alates 2006. aasta suvest. Eesti noorte interpretide konkursil "Con Brio '06" tunnustati nad mitme preemia väärilisteks.

N 18. oktoober kell 19 Estonia kontserdisaal

ENSEMBLE PHOENIX BASEL (Šveits)

Jürg Henneberger (dirigent, klaver), Christoph Bösch (flööt), Toshiko Sakakibara (klarnet), Helena Bugallo (klaver), Daniel Stalder (löökpillid), Marianne Aeschbacher (viul), Friedemann Treiber (vioola), Beat Schneider (tšello)
Dirigent JÜRIG HENNEBERGER

Helena Tulve. Stream
Ülo Krigul. Uus teos (esiettekannet)
György Ligeti. Monument-Autoportrait-Mouvement
Hanspeter Kyburz. Danse aveugle
Franz Furrer-Münch. Skizzenbuch
Balz Trümpy. Gesang der Ferne

Kontserti toetab Pro Helvetia

1998. aastast tegutsev Ansambel Phoenix hõlmab üle 25 muusiku ning on keskendunud kaasaegsele muusikale. Ansambel teeb koostööd paljude tuntud ja ka vähemtuntud heliloojatega Šveitsist ning kogu maailmast, erilist rõhku pannakse noorte komponistide tutvustamisele. Dirigent Jürg Henneberger on tunnustatud nüüdismuusikaspetsialist, osaleb mitme ansambli töös, õpetab uue muusika interpretatsiooni Baseli Muusikakolledžis.
www.ensemble-phoenix.ch

R 19. oktoober kell 19 Estonia kontserdisaal

Mark-Anthony Turnage'iga vestleb Erkki-Sven Tüür

R 19. oktoober kell 20 Estonia kontserdisaal

Mark-Anthony Turnage. SCORCHED / Põletatud
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER
Jazztrio JOHN PARRICELLI (kitarr, Suurbritannia) – PETER ERSKINE (trummid, USA) – JOHN PATITUCCI (bass, USA)
Dirigent OLARI ELTS

Kontserti toetab Ameerika Ühendriikide Suursaatkond
Koostöös festivaliga "Jazzkaar"

"Sädemed lendavad", "võtab hingeldama", "jazzansambli pidurdamatu rünnak" – nii on kriitikud reageerinud teosele "Scorched" ("Põletatud") sümfooniaorkestrile, bigbändile ja jazztriole (2002). 80-minutilise suurteose pealkiri on ühtlasi lühend-sõnademäng. "SCOfield oRCHEstRateD" viitab ühele praegusaja hinnatumale jazzkitarristile, omaaegsele Miles Davise ansambli liikmele John Scofieldile (esines "Jazzkaarel" 2004), kes on ka teose "Scorched" kaasautor ning kellega Davise tulist austajat Turnage'i seovad pikaajalised koostöösidemed. Teost on esile tõstetud kui erandlikult õnnestunud näidet jazzi ja modernse sümfonismi *cross-over*ist.

"NYVD'07" teine helilooja-peakülaline Mark-Anthony Turnage (1960) ei salli kategooriaid ja konventsioone. "The ultimate rude boy of classical music" ütleb *The Scotsman*. Turnage'i varase operi "Greek" (1988) kompromissitu pop- ja rockmuusika arsenal oli kahtlemata mõeldud kõrvakiiluna soliidsele ooperipublikule. Turnage'i menukamaid töid, Ensemble Moderni tellitud "Blood on the Floor" (1993) on valukarje narkokultuuri üle, mis põhjustas ta venna surma. Samas algas siit koostöö kõrgtaseme jazzmuusikutega, mida "Scorched" veelgi edukamalt jätkas. Turnage on praegu Euroopas paljumängitumaid orkestrimuusika- ja ooperiheliloojaid. Kontserdi jazztrios astuvad üles rahvusvahelise jazziareeni tipptegijad. Neid kõiki seob Turnage'iga pikaajaline mõttekaasus.

www.markanthonturnage.com, www.johnparricelli.com,
www.johnpatitucci.com, www.petererskine.com

L 20. oktoober kell 16 Tallinna Kunstihoone

EMTA ELEKTRONMUUSIKA STUDIO

Hans-Gunter Lock, Gerhard Lock, Liisa Hirsch, Liis Jürgens, Mirjam Tally, Diana Kiivit, Agata Krawczyk – uute teoste esiettekanded

L 20. oktoober kell 19.30 Kanuti Gildi SAAL

2E2M (Prantsusmaa)
Véronique Fèvre (klarnet), Véronique Briel (klaver), Eric Crambes (viul), Claire Merlet (vioola), Frédéric Baldassare (tšello)
Dirigent PIERRE ROULLIER

Salvatore Sciarrino, Philippe Leroux, Laurent Martin
Toivo Tulev. Early music (esiettekannet)

Kontserti toetavad Prantsuse Kultuurikeskus ja Cultures France

Ansambli 2e2m asutas aastal 1972 helilooja Paul Méfano; nime tähenduseks on "études et expressions des modes musicaux". Üle 30 tegevusaasta kestel on ansambel toonud esiettekandele enam kui 600 teost, osalenud kõikvõimalikes stiiliarengutes Prantsusmaal, ka rahvusvaheliselt.
www.ensemble2e2m.com

P 21. oktoober kell 19 Estonia kontserdisaal

Festivali lõppkontsert

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER
JOHN PATITUCCI (kontrabass, USA)
MIKA VÄYRYNEN (akordion, Soome)
Dirigent OLARI ELTS

Mark-Anthony Turnage. A Prayer Out of Stillness. Kontsert kontrabassile ja keelpilliorkestrile (esiettekannet, Šoti Kammerorkestri, Rootsi Kammerorkestri, festivali "NYVD '07" ja Trondheimi Sümfooniaorkestri ühistellimus)
Helena Tulve. extinction des choses vues (esiettekannet)
Erkki-Sven Tüür. Prophecy. Kontsert akordionile ja orkestrile (esiettekannet Eestis)
György Ligeti. Atmosphères

Helena Tulve uue sümfoonilise teose esiettekannet meenutab, et Tulve eelmine teos suurele orkestrile, "NYVD'99" poolt tellitud ja esiettekantud "Sula", võitis 2004. aastal rahvusvahelise heliloojate rostrumi. Kummalised muunduvad kõlamassiivid György Ligeti orkestriteose "Atmosphères" esiettekandele (1961) akadeemilise avangardi Mekas Donaueschingeni muusikapäevadel pidid mõjuma kuulajatele samasuguse vapustusena nagu poolsajand tagasi "Püha kevad" ja veel poolsajand varem "Tristan". Oma esimestel aastatel Läänes, Kölnis Stockhauseni stuudios küll kohe omaks võetud noorepoolne autor oli tegelikult veel äsjane põgenik, muserdatud nii pruunist kui punasest režiimist. Oleneb vaatepunktist, kuivõrd "Atmosfäärid" seostuvad esteetilise vormiuuendusega, kuivõrd traumaga Euroopa pimedast ajastust
Igatahes pole "Atmosfäärid", taas poolsajand hiljem, oma energiat ja avatust kaotanud, loodetavasti kujunedes kohaseks lõppakordiks nii Ligeti teemale kui ka tervele kümnendale "NYVDile".

Festivali toetajad ja koostööpartnerid:

EV Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Tallinna Linn, Prantsuse Kultuurikeskus, Cultures France, Pro Helvetia, Ameerika Ühendriikide Suursaatkond, CEMAT / SONORA, Rootsi Suursaatkond, Soome Suursaatkond, NYVD Ensemble, Eesti Raadio, Eesti Televisioon, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

Klassikaraadio NYVD-muusika sarjas kümne NYVD-festivali retrospektiiv:

23. oktoobril, 6. ja 20. novembril, 4. detsembril

"NYVDile" järgneb "Jazzkaar" Ultra jazzi nädal. 21.–27. oktoobrini esinevad Marc Ducret, Toyah Willcox, Pat Mastelotto jt tippmuusikud. Vaata www.jazzkaar.ee

Festivali korraldaja:
Eesti Kontsert
www.concert.ee

Produtsent Neeme Punder
Produtsendi assistent Tiiu Valper

Kogemustest siiralt

Vestlus NU Performance festivali II kuraatori Anders Härmiga

Millal hakkasite seekordset festivali ette valmistama?

Kohe pärast eelmise lõppu kaks aastat tagasi. Juba siis tekkisid esimesed mõtted, keda kutsuda ja missugune programm üles ehitada, aga paraku tuleb öelda, et neist mõtetest ei ole tänaseks palju alles jäänud.

Miks?

Sest need ideed osutusid ikkagi liiga utoopilisteks, kuigi järgmisel või ülejärgmisel korral üritame kindlasti oma toonased mõtted teoks teha. Ent igatahes pidime hetkel, kui selgus, et kokkusaadav eelarve ei ole piisav, kiiresti festivali ümber mõtestama. Ja ma arvan, et me mõtestasime ta ümber päris efektselt. Hetkel võib öelda, et tulemas on gerontofiilne festival, sest esinejate keskmine vanus on 60 ümber.

Kas teie oli ka soovi korvata eelmise festivali puudujääke, täita lünki, mis siis jäid täitmata?

Ma arvan, et iga mitteühekoradne festival üritab korvata eelmise festivali puudujääke. Kuid ma usun, et seekord on meil fookus ka ilma lünkade täitmiseta väga paigas. Me üritasime teha festivali, mille saaks ehitada mõne teema ümber, kuid sellest oleme tänaseks loobunud, sest sul ei õnnestu kunagi saada piisavalt raha, et teha festivali kui kunstiliste kompromissideta kuraatoriprojekti. See on hästi komplitseeritud. Tõtt öelda oligi esimene hästi kureeritud teatrifestival alles eelmine Baltoscandal, kus esinejad õnnestus siduda kõnekaks tervikuks.

Kas NU Performance II' l on siis üldse mingit raamistikku?

Kindlasti on, sest me ikka teatud võrestiku loome, mille sees kõiki etendusi vaadata. See võrestik ei ole väga jäik, aga ta on olemas ja me oleme üldistavalt pannud talle nimeks "Kogemus". Siit tuleb muidugi terve rida märksõnu, mis kogemusega seostuvad: ajalugu, ajaloolised performance-kunsti ja teatristrateegiad, küsimus, kuidas representeerida kaduvat kunsti, elav side ajaloo, klassikud jne. Nende märksõnade ümber keerleb meie selleaastase festivali tuumproblemaatika.

Mälu ja mäletamine on olnud suhteliselt populaarne teema viimastel kümnenditel. Ja suhtumised klassikasse samamoodi, kandes endas küll väga sageli iroonilisi alatoone.

Me suhtume siiralt. Miks? Sest kõik, mida me teeme või mõtleme, on vältimatult seotud sellega, mida on eelnevalt mõeldud või tehtud. Ja niivõrd probleemse valdkonna puhul nagu performatiivsed kunstid kaob side ajaloo kogu aeg. See on tema tugevus, aga see on ka nõrkus. Muide, selle sajandi algusest olen

tähele pannud tendentsi, et tegeletakse aktiivselt ajaloolise pärandiga. Whitechapel Gallery Londonis on teinud 2000ndate alguses programmi, mille käigus on taastatud klassikalisi *performance*-teoseid. Senine suhe ajaloo, mida iseloomustas ajalooks olemise vastu seismine, põgenemine selle eest, on nüüdseks ümber pöördunud. Vähemalt mulle tundub nii. Üha rohkem kerkib päevakorrale küsimus, kas ajaloost on hoopis midagi võtta, midagi rakendada. On ju ka kaasaegne tants nähtus, mis ilmnes üksnes teiste distsipliinide kaasnähtusena. Kui sul ei ole oma ajaloolist maatriksit, millele toetuda, siis ometi millestki peab ju see, mida sa teed, välja imbuma. See ongi üks meie tegevuse fookuseid: näha festivali, vähemalt seda konkreetset festivali, ajaloost mõtlemise kõrvalsaadusena.

Kas te soovite ka ise luua seda ajaloolist maatriksit?

Muidugi. Ma ei tea, mis kohta omab Leonhard Lapini omaaegne *performance*-lavastus teatriloostajate peades, aga minu arvates on seal olemas need algelemendid, millega kaasaegne teater ka täna töötab. Ja see oli Eestis ja aastal 1980!

Millised küsimusi sa mõtled?

Tehnoloogia koht lavaruumis. "Multiplitseeritud inimene" tõi lavale toonase tehnoloogia viimase sõna. Kuid krestomaatiliseks muudab Lapini lavastuse ka see, et kujutatav kunstnik tegi teatris näitlejaid kasutades *performance*'i, kus lähtus iseenda loomingulistest paradigmatel, antud juhul konstruktivismist. Muide, ta plaanis ka järke, mis pidi põhinema sürrealismil, aga seda ei tulnud. Ent jah, me tahaks tõesti festivaliga luua või laiendada kaasaegse teatri aluspinda. Enamik publikust võtab selle suhtes ju endiselt eitava hoiaku.

Originaalis ei ole Sa isegi ju seda samas näinud?

Ei ole tõesti, ma olin siis kolmene.

Kes seekord on Lapini juurde kaasatud?

Ta teeb selle Von Krahli teatris lavakunstikooli magistrantide ja üliõpilastega. Toonane muusika autor Sven Grünberg on ka nüüd kaasatud, kuid lisandub Andres Lõo trummidel. Trummid olid ka originaali planeeritud, kuid jäid miskipärast välja.

Mille järgi olete kutsunud teised esinejad?

Me oleme klassikuid valinud selle järgi, et nad oleksid ka täna aktiivsed ja et nende lähenemine oleks ka praegu aktuaalne. Stuart Brisley on briti varase *performance*-kunsti klassik, kes tegi 80ndatel pausi, kuid on nüüd hakanud neid uuesti tegema. Tema

minevik on väga kirju, mh on ta asutanud Inglismaa Väljaheidete Muuseumi ja teinud väga transgressiivseid *performance*'eid. Ta on sündinud 1933 ning Tallinnas näidatav *performance* räägibki iroonilisel ja teraval viisil vananemisest ning vanadusest. Seda ütleb pealkirigi: "Kaks viimast hingetõmmet". Ta viskab nalja, kuid habemega nalja.

Carl Micheal von Hauswolff on Rootsi kontseptuaalne helilooja ja kunstnik, kes esitab oma 1995. aastal Veneetsia biennaali jaoks loodud *performance*'it "Füüsilise ülekuulamise tehnikad". See toimub eesti keeles ja mängivad Juhan Ulfsak ning Taavi Eelmaa. Sakslanna Susanne Linke lavastus "Im Badewanne" pärineb nagu Lapini lavastuski 1980. aastast, nii et siin tekib teatud paralleel erinevas kultuuri- ja poliitruumis tegutsevate kunstnike vahel.

Siis veel USA kaasaegse tantsu klassik Douglas Dunn ja Roi Vaara Soomest, kes on käinud Eestis esinemas alates 1991. aastast. Festivali jaoks teeb ta spetsiaalse lavastuse "Möödalöögid".

Ja noh, ei saa mööda minna sellest, et festivali avalöögiks on noor klassik Martin Creed, kes võitis 2001. aastal Suurbritannia olulisima kunstipreemia Turner Prize'i. Tema "Varietee Performance" on väga vaimukas ning kuiva briti huumorit täis *performance*. Lisaks on kavas seminari, kaks filmiseanssi jne.

Eestis peetakse *performance*'iks ikkagi midagi väikekoodanlust šokeerivat ja rõvedat, nn "kunstnik nikub siga" tüüpi lavastusi.

Jah, kahjuks küll, kuid siingi on süüdi ilmselt ajaloo puudumine. *Performance*-teater on Läänes levinud nähtus tänaseks juba kolmkümmend aastat, midagi erilist seal küll ei ole. 80ndatel levis *performance* juba ka estraadi ning isegi varieteesse, aga ka poliitiliste liikumiste *apparatus*esse. Klassikaline *performance*, muide, ammendaski end selleks ajaks ning tal oli vaja leida uusi kanaleid. Nii on *performance*'ile iseloomulik vabadus ja avatus juba ammu ka teatriteatras, ent stereotüübid on muidugi visad püsima

Milline vastukaja teeks teid õnnelikuks?

Tahaks olla ühenduslülili eesti *performance*-kunsti ja teati vahel, samuti tahaks veidi murda üldist "kunstiklubidesse" sulgumist. Mängida kaardid laiemalt välja. See ongi minu arvates olnud algusest peale ka Kanuti Gildi SAALI ideoloogia: nad on õnnestunud siis, kui tuleb vihane kriitik ja ütleb – "aga tantsu polnudki!". Aga tegelikult tuleks ju siit edasi alles hakata küsima: mis seal siis ikkagi oli, kui tantsu ei olnud? Midagi ju oli.

Nu Performance II festival toimub teist korda. Täpsem ajakava on seekordses Tsooni numbris. Festivali kuraatorid on Anders Härm ja Priit Raud.

Metsavendlus dokumentides

Juhtumist haarangul Kooraste vallas Võrumaal

Ettekanne EK(b)P Võrumaa komiteele 16. jaanuar 1946

13.01.1946 saadi /Võrumaa/ NKVD operatiivgrupi ülemalt, maakonna NKVD operatiivgrupi ülemalt, maakonna NKVD ülemalt kapten Zjubenkolt andmed Kooraste valla partorgi Roos, E.A. tapmisest ja sama valla miilitsavoliniku sm. Pedas'e kergesti jalga haavamisest operatiivgrupile juurdeantud ning tema käsutuses seisnud sõjaväeosa poolt. Kohapeal toimepandud esialgse uurimisega, mida teostasid kohapeale väljasõitnud ENSV NKVD vanemleitnant sm. Fedorenko ja Võrumaa NKVD osakonnaülem miilitsa vanemleitnant Stadnitshenko, tehti kindlaks: 5. jaanuarist k.a. kuni praeguse ajani töötab Kooraste, Valgjärve, Kõlleste ja Kanepi valdades /Võrumaa/ NKVD ülema sm. Kapten Zjubenko operatiivgrupp koos talle juurdeantud rühma võitlejatega 138-ndast NKVD vägede laskurpolgust koosseisus 17 inimest, rühmakomandöri asetäitja seersant Pavlenko komando all. 10.10.1946 kapten Zjubenko, selgitades välja bandiitide grupi mida juhivad vennad Tikerpuud (9. Inimest), tegevust nende valdade territooriumil, uurides sugulas- ja muid bandiitide abistajate suhteid, toimetades taoliste isikute varjatud jälgimist, sõitis välja Valgjärve valda. Sõites Kooraste vallas välja, kapten Zjubenko hoiatas vestluses Kooraste valla partorgi ja miilitsavolinik Pedasega kategooriliselt, et nad bande ilmutamisel ei võtaks ette mitte mingisuguseid operatiivaksioone, vaid jälgides bandiite, viivitamatult teataksid asjast temale maakonna NKVD osakonda. 12.01.1946 kell 17.00 Kooraste KN sekretär Kõrra, nähes külanõukogu majast mööda sõitmas rege kolme tundmatu mehega, ning arvates, et need on bandiidid, teatas sellest KN esimehele Eiche'le. Samal ajal tuli nende juurde Kooraste valla elanik, 3.-nda Ehitustrusti brigadir Koovik, Rudolf, kes teatas, et ta nägi oma majast möödumas kolme relvastatud meest, kelles ta tundis ära (kasvu ja kõnnaku järele) bandiidid Tikerpuu ja Hallopi. Koovik soovitas neil lahkuda külanõukogust, kuna sinna võisid ilmuda bandiidid. Saades need teated, Eiche ja Kõrran otsisid üles miilitsavolinik Pedase ja partorgi Roos, kes olid joomas /viina/ Ladva Voldemari majas (kelle talust suvel 1945 Tikerpuu bande võttis kinni Kooraste valla TK esimehe ja miilitsavoliniku). Neile sai teatatud bandiitide ilmutamisest. Partorg Roos ja miilitsavolinik Pedas, kellest esimesel oli püstol „Parabellum“ ja teisel püstol „TT“ ja granaat, tulid valla TK-sse, kust helistasid Võru minule ja hävituspataljoni staabiülemale Valjukovile. Mina andsin neile korralduse astuda ühendusse kapten Zjubenko operatiivgrupiga, milline pidi asuma läheduses, kas Valgjärve või Kanepi vallas. Kuna kapten Zjubenko, vastavalt varem väljatöötatud plaanile lahkus 12.01.1946 Valgjärvelt /tagasi/ Kooraste valda, et seal kontrollida bandiitide sugulasi, siis miilitsavolinik Pedas ja partorg Roos, helistades Valgjärve ning Kanepi valdadesse, ei leidnud neist sm. Zjubenko operatiivgruppi, ning hoolimata kategoorilisest keelust, organiseeris grupi viiest inimesest ning otsustasid alustada sellega talude läbikontrollimist. Grupi koosseisus oli miilitsavolinik Pedas, partorg Roos, KN esimees Eiche, KN sekretär Kõrra ja hävituspataljoni võitleja Kängsepp. Järgides ree jälgi, kontrollis Pedase grupp esimest kod.

Pappeli talu, kus noored olid korraldanud piduõhtu ning lähenesid seejärele Tikerpuu bandiitide grupi abistaja Länik, Pauli talule. Länik, Pauli juures viibisid külalised Urvaste vallast Harald Loot, Johannes Hallop ja Lembit Paal. Pidades neid bandiitideks ning kartes ise siseneda Länik, Pauli majja, kutsusid miilitsavolinik Pedas ja partorg Roos naabertalust kolm noormeest, ning sundisid, et nad akordeoni mänguga meelitaksid mehed Länik, Pauli majast välja. Kuid need kustutasid tule ning lõpetasid jutuajamise. Sellepeale Pedas ja Roos, kutsunud enne Länik, Pauli välja, sisenesid tema majja jättes ukse juurde valvesse KN esimehe Eiche ja hävituspataljonlase Kängsepa, ning hakkasid kontrollima seal viibijate dokumente. Samal ajal ligines piki samu reejälgi Länik, Pauli majale kapten Zjubenko operatiivgrupp, kuulis akordeonimängu, ning nägi ukse juures valvureid. Arvates omakora, et tegemist on bandiitidega, paiskus operatiivgrupp lahingukorda ning piiras Länik, Pauli maja ümber. Märgates ümberpiiramist, arvasid trepil asuvad valvurid pimeduses piirajaid samuti bandiitideks, millest nad teatasid Pedas'ile ning Roosile. Jättes dokumentide kontrollimise sinnapaika, tormasid viimased laskevalmis relvadega majast välja metsa suunas. Märgates ümberpiiramist, heitis partorg Roos talust 45 m kaugusel maha, ning avas „Parabellumist“ tule ligineva jaokomandöri Ajubovi pihta. Viimase automaatpüssist avatud vastutulest sai partorg Roos surma, ning miilitsavolinik Pedas jalast kergesti haavata. Teised mehed Pedas'e grupist jooksid vastu tulistades majast 400 m kaugusele, ning pärast eksituse selgitamist pöördusid tagasi Kooraste valla TK-sse. Eespool kirjeldatud kinnitavad mõlema grupi liikmete tunnistused. Partorgi Roos'i laip on saadetud lahkamiseks surnukuuri.

Võrumaa NKVD osakonna ülem kapten Osila

Dokument nr 35

Lahingud metsavendadega Võrumaal Sõmerpalu vallas

1. aprillil 1946 Operatsiooni juhi ettekanne Võrumaa parteikomitee sekretärile 31. märtsi öösel vastu 1. aprillil 1946. a. teostati Määritsa talus, mis kuulus kodanik Määrits, Martale, operatsioon bandiitide grupi hävitamiseks, milline sooritas 13. märtsi k.a. Osula ja Sulbi asulates Sõmerpalu vallas 13 tapmist valla partei-nõukogude aktiivi, ning nende perekonnaliikmete kallal, purustas valla täitevkomitee, ning röõvis kaupluse. Sõjaväe üksus eesotsas NKVD vägede pataljoni komandöri kapten Burtsev'iga ja ENSV OBB MVD kaastöölise vanemleitnant Osokin'iga ligines märkamatu talule, ning saavutas ümberpiiramise. Rännakrühm tungis bandiitidele märkamatu majja, ning tegi ettepaneku alla anda, bandiidid avasid tule. Alanud tulevahetuses kaks bandiiti tapeti. Tugeva vastupanu tõttu rännakrühm väljus majast. Nende järel jooksid majast välja 6 bandiiti ja bandiitide abistaja – Määrits, Marta õde. Väljajooksnud bandiitidest olid kolm rõivastatud Punaarmee ohvitseride mundrisse.

Kaks väljajooksnud grupist said surma, kuid neli bandiiti jooksid majja tagasi, ning koos sinna jäänud kahe bandiidiga hakkasid avaldama vastupanu (maja vundament oli telliskivist) avades tugeva tule kuulipildujatest ja automaatidest mahaheitnud võitlejate pihta. Seal sai meie poolt üks punaarmee lane surmavalt haavata, kuna teine sai haavata. Vaatamata sellele, et meie poolt avatid bandiitidele intensiivne tuli (tulistasid kaks raskekuulipildujat ja seitse kergekuulipildujat), avaldasid viimased vastupanu seitse tundi, mille järel sõjaväe üksus oli sunnitud maja põlema panema. Meie ettepanekule alla anda, bandiidid palusid aega 45 minutit, et nad saaksid nõu pidada, mille järel nad annaksid oma vastuse. Selleks ajaks katkestati tuli nii meie, kui ka bandiitide poolt. Selle aja möödudes bandiidid keeldusid kategooriliselt alla andmast, öeldes: „Elusalt meie alla ei anna, vaid kaitseme ennast nii kaua, kuni põlenud maja lagi ja katus meile peale kukuvad...“ Heisates kodanliku rahvuslipu, püsisid majas vaatamata sellele, et maja põles, ning koos talu perenaise ja selle emaga bandiidid põlesid ära. Põlenud laipade järele tehtid kindlaks, et bande koosnes 10 inimesest. Hoolikal ülevaatusel leiti kaks põlenud kuulipildujat RPD, üks vintpüss, kaks parabellumit, neli automaati. Ahju lõõris avastati pudel, ning pudelis oli järgmise sisuga kiri: Eesti rahvas! Täna, 01. aprillil 1946. a. meie, Eesti partisanid võitlesime tiblade ja Eesti rahva äraandjate vastu. Avaldasime kuuekesi vastupanu vaatamata suurele ülekaalule umbes kaheksa tundi. Niisiis, Eesti rahvas, võideldge visalt Eesti rahva vabaduse ja iseseisvuse eest! Vapper sõdur Shvejik

Elagu vaba Eesti ja eesti rahvas!
Tervitus kõigile seltsimeestele, väikesele õekesele, isale ja emale ja veelkord väikesele H-le.
Tervitab Avo Pruus

Kahelt tapetud bandiidid võeti ära kaks automaati, kaks püstolit ja üks automaat ja kuulipilduja padrun-kassett. Ühel tapetud bandiidil tunti ära automaat N. 732, mis kuulus Rahvakaitse liikmele Kängsepale, mille nad võtsid ära kallaletungil Osula asulale, teisel tapetud bandiidil oli seljas Sõmerpalu miilitsavoliniku Rannula frents ning müts.

Operatsiooni tulemus:
Tapetud bandiite – 2
Põletatud bandiite – 8
bandiitide abistajaid – 1
bandiitide abistajaid – 2

Võetud ära relvi:
Kergeid kuulipildujaid – 2
Automaate – 7
Vintpüsse – 1
Püstoleid – 4

3. aprillil 1946. a.
Võru linnas

Võrumaa UO MVD ülema eest: Kapten Zjubenko

Stalker

Lavastaja Sebastian Hartmann

Kunstnik Peter Schubert

Osades Mirtel Pohla, Jaak Prints, Kristjan Sarv,

Gert Raudsep, Tambet Tuisk.

Viimased kolm etendust 9/10/13 novembril

Multimeediumilt keskkonnale

Leonhard Lapin (kirjutatud 1981)

1980. a. Moskva olümpiamängude kultuuriprogrammi raames lavastasin ENSV Riiklikus Noorsooteatris multimeediumi “Multiplitseeritud inimene”.

Lavastus põhines Johannes Vares-Barbaruse luulel aastaist 1920-1932. Poeet oli neil aastail tihedalt seotud 1923. a. asutatud “Eesti Kunstnikkude Ryhmaga”, mille liikmed, erinevalt tolaeagse Eestis valitsenud kunstiorientatsioonist, viljelesid kubistlik-konstruktivistlikku suunda, nii et ka J. Barbaruse selleaegset luulet võib oma loomult pidada konstruktivistlikuks.

Lavastuse kirjanduslik kontseptsioon väljendas luulevormis elu ja inimese tekkimist kosmosest – tühjusest, algse olendi – geomeetrilise inimese – modifitseerumist ühiskondlike protsesside mõjul sotsiaalseks inimeseks, ning selle laienemist loominguprotsessi, suhtlemisel kogu loova maailmaga, multiplitseeritud inimeseks. Viimane, mitmekihiline ja komplitseeritud elav olen sulab taas kosmosesse elu dialektiliste protsesside tunnetamisel, looduse ringkäiku sukeldumisel.

Milline on siis autoripoolne multimeediumi kontseptsioon?

Multimeedium on eelkõige audiovisuaalne vaatamäng, mis sisaldab endas kõiki põhilisi kaasaegse kunstikultuuri kogemusi ning meetodeid, olles tehnika suhtes positiivselt orienteeritud. Multimeedium kui objekt ja kui kunst peab ennast tehisllooduse lahutamatuks osaks, tema vahendid kasvavad moodsast linnast, tööstusest, teadusest – laiemalt ökoloogilisest süsteemist, milles inimene ja tema teadvus etendavad vaid teatud rolli.

Oma esteetiliselt orientatsioonilt on multimeedium sarnane seitsmekümnendail aastail laialt levima hakanud *environment*’ile, keskkonnataidele, kusjuures viimane ei eelda vaatamängulisust, s.t. impulsiivset ajafaktorit, püüeldes puhtruumiliste elamuste poole. Teatris *environment* ja multimeedium võivad liituda, ruumikontseptsioon seostub ajakontseptsiooniga – liikumise, kordumatute hetkede rütmi ja füüsiliselt tajutava aja kulgemisega – kasvades vajaduse korral mingi kirjanduslik-filosoofilise idee, kontseptsiooni avalduseks. Multimeedium ei ole piiritletud kunstivorm, ta on tee, ta on otsimas võimalusi, seaduspärasusi, elustiili tehnilises kultuuris, uusi sfääre loodusele tehisllooduses, uusi eetilisi avarusi inimmeelele. Noorsooteatris lavastatud multimeediumi põhikomponendiks oli laias laastus nagu teatris ikka – heli, valgus ja visuaalsed kujundid -, ent nende konkreetne rakendus kujunes traditsioonilisest sootuks erinevaks.

Nii koosnes helide ansambel eelkõige kolme näitleja häälest (mille intonatsioon ja tämber kogu etenduse jooksul muutus). Teksti esitati ehedalt – ükski, grupiviisiliselt ja koorina, kasutades aga ka mikrofoni, ruuporit ning megafoni. Samal ajal esitati osa teksti magnetofonilindilt, rakendades ka kajaefekti ning moonutusit. Tekst oli kohati seotud muusikaga süntesaatorilt, teda esitati veel lauluna. Samas aga

kujunesid süntesaatori helid, mis kohati esinesid teksti või tegevuse foonina, iseseisvaks muusikalisteks vaheladeks, mis seostusid valguse ja visuaalsete kujundite kooslusega. Paralleelselt nimetatud helivarjunditega rakendati veel heliplaati, juhuslikku kõnet, muusikat ja müra raadiotest ja televiisoritest, mida näitlejad vastavalt lavastuse sisulisele ülesehitusele käsitlesid kui muusikainstrumente. Nimetatud helisid rakendati nii teksti kui muusikaga kooskõlastatult kui ka juhuslike, spontaansete plahvatustena, isegi totaalse mürana. Helidearsenaliga liitusid veel kõikvõimalikud etenduses kasutatud seadmete-aparaatide helid (näit. kirjutusmasin, filmiprojektor jt.).

Seotuna lavastuse sisulise arengu ja häälte-helidega olid modelleeritud ka multimeediumi visuaalsed kujundid. Kuna luule oli oma laadilt konstruktivistlik, rakendati nii lavakujunduses kui ka kostüümis sellele stiilile vihjavad retrospektiivseid võtteid. Lavaehitus kujutas endast tehniisistlikku must-punast metallist ja puidust konstruktsiooni, sõrestikku, “ideaalset arhitektuuri”, mis 1920.-1930. aastail avastas võimalusi uuele ehituskunstile.

Nüüd oli sõrestik oma erinevate plaanide ja tasapindadega funktsionaalseks struktuuriks näitlejate, televiisorite, raadiote ja muude lavatehniliste seadmete paigutamiseks. Et Noorsooteatri väikeses saalis puudub lava, oli nimetatud sõrestiku arhitektuurina ka lavaks, ehituseks, mis vahetult suhtles vaatajaga. Veel otsesemaks vihjeks luulet sünnitanud ajastule oli K. Malevitshi kompositsioonidega diapositiivide ning 1930-ndate aastate temaatikaga kinofilmi demonstreerimine, mis lisaks sisulisele seotusele tekstiga moodustasid iseseisvaid dünaamilisi kompositsioone valguse, televiisoriekraanide, dekoratsiooni ja näitlejate liikumisega.

Näitlejate liikumine laval oli tihedalt seotud mobiilse kostüümi muutustega. Nii muutsid näitlejad kogu etenduse jooksul valge-puna-mustas koloriidis geomeetrilise lahendusega kostüüme neilt üksikute elementide järkjärgulise eemaldamisega. Sedaviisi kujunesid etenduse alguse geomeetrilised “monstrumid” multimeediumi lõpuks lihtsaiks, valgeis rõivais näitlejaks – inimesteks. Analooget võtet pole teadaolevalt varem teatris rakendatud.

Kõiki nimetatud helide ja visuaalsete kujundite mitmekihilisi seoseid organiseeris kompositsiooniliselt valgustus, mis põhiliselt oli terav, konstruktsiooniline ja näitlejate siluette rõhutav valge valgus, kohati isegi ringi või ruudu vormiga, aga lavastuse intiimsemates lõikudes pehmemate nüanssidega, millega grotesksemates episoodides liitus ka värviline valgus. Prozhektorivalgusega seostusid tühjad kaadrid projekt siooniaparaatidest, helenduvad televiisoriekraanid (pilti kasutati neil vaid etenduse ühes osas), raadiote skaalad, teatris traditsioonilised valgusefektid (välk, vilkumine jmt.). Omaette elemendina rakendati etenduse alguses laserit, mis seotuna lavastuse sisuga modelleeris ekraanil punase kiirega geomeetrilisi kujundeid, teenides seega nii valgustuse kui ka visuaalse kujundi loomise

funktsioone. Etenduse lõpus täitus saal järk-järgult täisvalgusega, mida sellele sekundeeriva muusika finaalis täiendasid eredad, erilist valgusteravust taotlevad kinoprozhektorid. Teater ja vaatamäng justkui sulasid valguses, jäid alles üksikud esemed ja inimesed, keda kollektiivne kunstitarbimine peaks liitma või vähemalt üksteisele avama.

Eespoolnimetatud tehnilist arsenalit kokku võttes võib lugejal jääda mulje, et multimeediumis domineeris tehnika audiovisuaalne tulevärk. Tõesti, laval toimus peaaegu kogu etenduse jooksul mitmeid paralleelseid tegevusi, andes vaatajale võimaluse välja valida talle sobivama seose, käsitledes teisi foonina.

Ometigi anti multimeediumu jooksul muusikaga, valgusega ja ühe või teise elemendi esiletoomisega üksikuid “puhkepause”, kus vaataja tähelepanu kontsentreeriti ühele, olulisemale elemendile, milleks võis olla ka tühjus (pimedus, täisvalgus, müra). Samas oli aga rakendatud ka üpris intiimseid kommunikatsioonivorme, nagu näitleja pöördumine kellegi poole saalis, näitlejate astumine saali, sosin, nelgi viskamine ühele vaatajaist või lendlehtede sadu saali, millele trükitud J. Barbaruse luule jms. Ka 16-leheküljelisel selgitavate tekstide ja illustatsioonidega kavalehte tuleks käsitleda kui tegijate otsest pöördumist iga vaataja poole. Etenduse lõpuosas, enne kui saali hõivas ülev muusika ja täisvalgus, asetati inimene-näitleja vastakuti inimese-vaatajaga, lülitades välja kogu multimeediumi tehnilise arsenalit, jättes alles vaid kaks inimese juurde kuuluvat ürgfenomeni – heli ja valguse. Etenduse lõpp oli kui endiselt lihtne koit uues tehnika ürgmetas!

Uutest, vaatajat üllatava teatri väljendusvahendite otsimisest, peaksin käsitletud lavastuse puhul tähtsamaks eesmärgiks multimeediumis avalduvat tahet avastada uusi plastilisi struktuure, mis kujunevad erinevate kunstiliikide koosrakendamisel ning mida võib uuesti tagasi kanda neile liikidele eraldi. Tähtsamaks aga kui sünteetilise kunstiteose tagasimõju sünteesi elementidele, peaksin multimeediumi kui esteetilise eksperimendi mõju keskkonna kujundamisele, arhitektuurile ja disainile. On ju igasugune keskkond juba iseenesest audiovisuaalne objekt, tavaliselt stiihiliselt kujunenud ning meie katsed selle parandamiseks üksikute elementide korrastamisega tihti edutud. Ka ei ole sageli õnnestunud katsed luua inimlikku keskkonda totaalse disaini meetodiga, sest inimsuhete keerukust ja mitmeplaaniisust on võimatu tabada rangelt esteetiliste kontseptsioonidega, üksikute, rangelt spetsialiseerunud valdkondade mehaanilise koosrakendamise. Keskkond – helide, vormide, värvide, lõhnade, suhete ja paljude muude elementide kooslus sisaldab endas midagi analooget teatritele, multiplitseeritud vaatamängule, multimeediumile...

Leonhard Lapini performance-lavastuse “Multiplitseeritud inimene” re-make etendub Von Krahli teatris 13. ja 14. novembril. Lavastaja Lapin, näitlejad Kristel Leesmend, Uku Uusberg ja Indrek Ojari.

Et kui paneks sildi “Me ei tee ainult kaasaegset tantsu, vaid muud ka”?

Nele Suisalu intervjuu Renate Valmega

On Sul vahel vajadus määratleda ka kuidagi täpsemini, mis see on, mida sa teed?

Eks ikka hetketi mõttled neist asjust. Aga tantsust rääkimine on minu jaoks jube keeruline, sest kuskilt maalt muutub see minu jaoks niisuguseks... mulliks, mis ei ole nüüd päris hea sõna. Mõnele just meeldib sellest rääkida, aga ju ma ei kuulu sinna kampa. Mine tea, võib-olla alles tuleb see aeg, mil ma hakkan seda nautima.

Mis on sinu jaoks koreograafia? Enda või teiste töödes.

See on lavastusest lähtuvalt niivõrd individuaalne ja sõltub kontekstist. Ma ei saa näiteks üldistada, et kõik on tants. Täpselt samal ajal aga saan ma ka seda väita, et kõik on tants. Kõik oleneb ikka konkreetsest etendusest ja sellest, kas sa tahad, et see oleks tants või sa ei taha seda.

Mõtlesin selle peale, et kas Su etendused on omavahel seotud? Kas neil on mingi järgnevus või kas nad kasvavad üksteisest välja?

See on juba see tasand, mis jääb publikule tõlgendamiseks. Kaasaegses tantsus ikka öeldakse, et kõik on nii isiklik. Etenduste seotuse koha pealt - kui ma ise loon nende dramaturgia, siis on vast loogiline, et nad tunduvad seotud. Samas, kui neid kõiki koos vaadata, siis ei ole ju tunnet, et nad oleksid...

... järjejutt.

Vähemalt ei ole see taotluslik.

Kust need tulevad?

Lavastused? See on kuidagi nii loomulik – seest tulevad. Oluline on ka kvantiteedi ja kvaliteedi suhe. Pole vajadust lavastusi palju ja tihti luua. Ma hakkan neid siis tegema, kui aeg on selleks küps. Ei pea ju kogu aeg kümne küünega orbiidil püsima. Oluline on see, et selle taga oleks selline sisemine tulek.

Mismoodi Sinu tööprotsess kulgeb? Kas Sul on mingi oma muster?

Ma ei näe vajadust analüüsida, kuidas ta kulgeb. Eriti veel praegu, kui on uue lavastuse tegemine käsil. Tasapisi. Seda määratleda pole isegi mitte raske, küsimus on selles, kas sa seda vajad. See on pigem tunnetuse küsimus. Kas sina oled selline ennast pidevalt analüüsiv tüüp?

Eks ma vist olen, aga ma mõtlesin pigem, et teinekord teeb jagamine mõtted rikkamaks, mitte et jääd enda omadest ilma. Tööprotsessist rääkimised...

Sellised asjad võivad olla väga huvitavad, aga oleneb ikkagi, kellega ja kus. Üks asi on tööprotsessist või etendusest rääkimine niisama, vabas vormis. Aga siis muutub asi ebameeldivaks, kui ta on pealesurutud, kohustuslik – nüüd räägime. Mõnda see just motiveerib. Mulle ei meeldi, kui ma pean oma lavastust pärast selgitama, las säilivad need erinevad tõlgendused ja ruumid. Kui mu eesmärk ei olegi sirgjoones lajatada, siis las ta jääb küsimärgiks, et ei saagi aru, kas ma teen seda ironiaga või tõsiselt. Vähemalt tekib küsimus, miski tuluke on süttinud. See ongi hea, et ta ei saa lõpuni aru – see võtab mugavust vähemaks ja sunnib rohkem mõtlema.

Kuigi, huvitav on, kui teised räägivad. Aga ma ei tunne, et see oleks väga rikastav, kui ma peale etendust istun veel publiku ette ja hakkan oma etendusest rääkima.

Ma olen natuke tõre nende *discussion*’ite suhtes. Pigem mind rikastaks see, kui ma kuulen, kuidas see publikule mõjus ja siis võiks sellest ehk mingi arutelu tekkida. Ühesõnaga, olen pisut kaitsepositsioonis selles suhtes. Miks näiteks draamanäitleja ei pea pärast etendust aru andma?

Ju see sõltub inimesest. Mõnele kohe meeldib rääkida, aga kui sa ei ole selline inimene?

Peale etendust tahaks pigem omaette olla.

Kas see omaette-olemise tahtmine tuleb siis sellest, et oleksid justkui olnud kuskil mujal?

Ei, mul seda “lähen sisse – tulen välja” äärmuslikku protseduuri pole vaja. Lihtsalt natuke seedida ja olla. Ma ei tea ka, kust see üldse on tulnud, et on vaja peale etendust veelkord publiku ette minna ja etendust tõlkima hakata. Tõenäoliselt kontseptuaalsest tantsust.

Mis Sa mõtled sellest “kontseptuaalsest” tantsust? Kas Sa mõtled selle peale üldse?

Mõtlen ikka. Vahepeal oli see eriti aktuaalne. Ja mind ajab närvi see, et eristamine on nii lame, mustvalge. Enda arvates ma küll ei kuulu ei ühte ega teise. Mul on ka idee, dramaturgia, kontseptsioon... Teine äärmus on siis sürreaalne või ajuvaba liikumine, aga isegi sellel on tegelikult oma struktuur ja idee. Kuhu sina mind paigutaks?

Tantsuteater?

Tantsuteater on ka natuke aegunud termin. Olen mõelnud, et äkki peaks üldse mingi uue termini välja mõtlema. Vägivaldselt seda teha muidugi ei saa. Millega me siis tegeleme? Mitte kaasaegse tantsu, vaid kaasaegse... teatriga ikkagi - lavakunstiga kõlab ka kuidagi napakalt. Millegi sellisega, kus tegemist on alati dominandi küsimusega: mis on domineeriv ühes või teises etenduses: kas sõna või tants või video vms? Pigem on ju nii, et alati on mingi protsent seda ja mingi protsent teist – nagu salatis. Mingis mõttes see termini uuendamine ei teeks paha, aga ma saan aru, et see peab olema loomulik protsess. Mitte, et paneme sildi “Me ei tee ainult kaasaegset tantsu, vaid muud ka”. Mis mulle aga üldse ei meeldi, on see, et kui ainult sellepärast, et mingid trendid näevad ette, ollakse nii- või naasugune. Või kui kardetakse olla aus. See on minu jaoks ka vaatajana igav ja tühi. Kunstnik võiks ikka südamega töötada. Loomulikult oled sa seejuures mõtleval olend. Minu jaoks on eeldus see, et sa ei püüa olla keegi teine, et sa ei püüa ajada mingit teist rida, mis pole sulle omane ega kõneta sind, kuigi su aktsiad võib-olla tõuseksid. Muidugi on inimesi, kes üritavad kogu aeg teha midagi uut ja moodsat, hüpata üle või altpoolt oma varju. Omamoodi on ju muidugi hea, et on mitmesuguseid tegijaid, teeb pildi kirjumaks.

Kas sina ei ole ka käinud kusagil, pikemaks ajaks piiri taga? Õppimas...

Eks pärast kooli oli ikka see jutt, et mine magistriks, aga mind see ei tõmmanud. Olen seda meelt, et ülikooliski võiks käia inimene alles siis, kui ta oskab seal valida, mida ja miks. Tagantjärele mõtlen, et see minu tantsu õppimine... Sel ajal, kui mina kooli läksin, oli mulle oluline, et oleks ruum ja aeg, milles saaks oma asja teha. Muu praktiline väga ei huvitanud, pigem huvitas teoreetiline. Praegu hakkan alles aduma mingeid baasasju, nagu näiteks kehatunnetus. Aga oma etendusil luua piiri taga on küll väga lahe ja uutmoodi. Näiteks

“Mesta” sai tehtud Belgias – see andis ikka palju juurde.

Kas Sa mäletad mõnd esimest vaimustus kaaskunstnikest: koreograafidest-esitajatest?

Mäletan mingit “Evolutsiooni”, kus ma käisin kooli ajal. Seal oli palju etendusi ja mul tekkis see äratundmine, et ohoh! Seni mul võrdlusmoment puudus, kuna ma polnud enne Viljadesse astumist väga tegelenud asjaga. Ja ma tulin ju kohe koolist ära ka, võtsin akadeemilise. Tohtu šokk oli mul seal koolis olla. Ma ei saanud üldse aru, mis seal toimub. Mõtlesin, et lähen loominguga tegelema ja siis järsku pandi stange äärde klassikat tegema. Krigistasin ikka hambaid. Samal ajal tegin oma kiiksuga asju ja erilist aatekaaslust polnud kuskilt võtta. Kui “Evolutsioonil” käisin, avastasin, et sihukesi veidrikke on veel. See oli see esimene vaimustus.

On Sul etenduselt, mis Sulle ei meeldi, kerge ära minna?

Suhteliselt raske. See on mingi empaatia: kujutan kohe ette, kui oma asjalt mindaks ära. Ega see meeldiv tunne poleks. Eks see oleneb ka etendusest, mõni sellega mängibki – provotseerib. Üldiselt on aga nii, et kunagi ei või teada, äkki on seal lõpus mingi iva ka või siis vaatad hoopis selle teadmise ja uudishimuga, et kui halb see siis ikkagi on. Jutu mõte on see, et ma ei ole väga hea äramineja. Huvitav paradoks on see, et igavat sõnateatrit on palju hullem ära kannatada kui igavat tantsuetendust. Ehk on põhjus selles, et tantsuetendus jätab ikkagi selle vaba ruumi, kus saad kas või silmad kinni panna ja omi mõtteid mõelda ja pole seda segavat tekstimassiivi.

Kas sinus on või pigem ei ole seda, kes pidevalt otsiks, mida päris uut järgmisena teha?

Eesmärk on teha enda jaoks huvitavat lavastust, mis mulle korda läheb. Katsetada ja otsida.

Ja sinu lavastuste teemad?

Kui üldse kuidagi üldistada, siis mu teemad või siis pigem käsitlused on tragikoomilised. Seal, kus esmapilgul tundub olevat vaid koomika ja publik lõkerdab naerda, on traagikanoot sees. Ja vahel vastupidi.

Miks on tavaliselt kaks inimest Su lavastustes?

Ühest küljest on see yin-yang printsip, miks ma näiteks ei tahaks, et oleks kaks meest või kaks naist laval – praegu. Tunnen, et nais- ja meesalgega saan ma anda edasi ükskõik mida: luua erinevaid maailmu, mul on käes kaks erinevat tööriista. Samas, kui tahaks teha etendust kümne inimesega, siis ma lihtsalt tean, et majanduslikult see pole võimalik. Paraku.

Oled Sa inimesekeskne töötaja loomingulises mõttes? Helgur Rosental on päris mitmes Sinu etenduses?

Ega ma eriti ei kujuta ette, et mul tuleb täiesti võõras inimene proovi. Ma ei pea Helgurile kõike üksipulgi lahti seletama alati. Ta saab juba niisamagi aru ja ta saab ka sellest aru, kui mõni päev lihtsalt ei tule midagi. Selline vastastikune mõistmine ja usaldus annab loomiseks hea pinnase.

Renate Valme tantsulavastus “Idula” esietendus oli 12. oktoobril, järgmised etendused 17/18 oktoobril ja 21/23 novembril Kanuti Gildi SAALis.

Väga pikk ajalooline kaja

Vestlus Hendrik Toomperega

Kui kirjeldada Sinu lähenemist metsavendade dokumentaalsele materjalile, siis kas võiks öelda Saksa lavastaja Frank Castorfi sõnadega: vähem realismi, aga rohkem reaalsust?

Miks mitte. See on täiesti õige. Ma ütleks reaalsuse asemel „tegelikkus“, aga see on sõnamäng. Sest kõige olulisem on mitte taastada sündmusi, vaid seda, mis on sündmuste ja faktide all. Oluline on leida üles need fataalsed energiad, mis vallandavad teatud sündmusi. Nendeks energiateks on mingid arhetüüpilised mõtteviisid, millel on väga pikk eluiga. Need ei ilmne ainult ühes ajaloolises etapis. Nad elavad kümneid, kui mitte sadu aastaid varjusurmas ja siis mingil soodsal hetkel saavad nad toitu, et võtta füüsiline kuju. Nad on seetõttu universaalsed mudelid.

Kas sind mingil hetkel kirjutamise või proovide käigus on hakanud ka olukord hirmutama: mitte lugude õuduse pärast, vaid sellepärast, et Sa tegeled väga otseselt tegelike inimsaatustega, tõestisündinud ajalooga ja politiseeritud teemadega?

Jah. Üksvahe ma hakkasin hirmu tundma, et mind ei jäeta enam rahule. Ma puudutan mingit väga ebameeldivat kollet. Otsin kirjutamise ajal Balti jaama turult polkovniku suvefrentshi. Pärast seda on meil kodus poltergeist. Asjad lendavad, ukсед pauguvad, telekas läheb mängima, keegi taob vastu katust, kangutab põrandalaudu. Aga üks elavad inimesed on ikka hirksamad. Loodame, et valmis lavastus rahustab need tondid maha.

Miks on ühiskonna seisukohast oluline lisada ajaloolistele “tõeuuringutele” ka kunstilised kujundid, poolfiktsioonid, subjektiivsed üldistused?

Looming on see, mis pühib faktidelt tolmu ja puhub elu sisse. Fakt hakkab elama inimese kujul meie kõrval. Ta muutub sedasi päriks. Me hakkame mõistma, et nad on elavad inimesed. Seega on ühiskonnale vajalikud mineviku tõlgendused ja seda sellisel kujul, mis annaks olevikule ja tulevikule jõudu juurde. Annaks mingi sihi ja eesmärgi kuhu liikuda

Milline lugu Sind isiklikult kõige rohkem puudutas või uue vaatenurga avas?

Kui nüüd kõik tapmised ja vägistamised ja muud koledused kõrvale jätta, siis mind pani imestama inimeste reaalsustaju täielik kadumine. Mehed olid põgenemistest ja tagaajamistest juba nii segi, et näiteks talvel, keset jaanuari, hilja õhtul avastatakse, et kuskil talus on vist metsavennad. Kuidas neid siis välja meelitati? Kutsuti naabrimees, et see mängiks keset õue, lumehangede vahel akordeoni. Ehk metsavennad arvavad, et on pidu ja tulevad õue pimedasse pakase kätte! Nii oleks neid hea maha nootida. Asi lõppes ründajate mõtetu surmaga. Oldi nii meeleheitlikud ja samas nii ükskõiksed, et igasugune selge mõistus kadus.

Kas säärase lavastuse puhul on ka näitlejate “ülesanded” kuidagi teised?

Näitlejate ülesanded on suhteliselt keerulised. Nad peavad olema väga usutavad nii köögirealismis kui ka mütoloogilise tontlikuse pinnal. See nõuab toorest jõudu ja väga selget ja kiiret mõtlemist. Ühesõnaga väga head tehnikat ja ka psühholoogilist inimesetundmist. Seisundid on siin nii kiired vahetuma, et seda sisemise veendumuseta ära ei tee. Väga raske pähkel.

Ma vabandan selle lihtsa võrdluse pärast, kuid koomika ja traagika põimimine on Sinu seekordse lavastuse puhul vist erakordselt oluline? Mängulisuse ootamatult (kui teemat vaadata) suur roll? Kas see on nii ja miks?

Nii see on. Valdavalt on näidendi stseenides olukorrad sellised, et nende lahendamine piirneb alati määramatusega. Planeeritud käitumismudelilt kistakse tegelased pea alati kõrvale. Ja inimesed ei saa enam aru, mis olukorras nad viibivad. Kes on kes. Mida edasi teha. Kas kõik on juba lõppenud või kestab edasi. See muudab kõik küsitavaks ja koomiliseks. Sest inimesed ei suuda adekvaatseid lahendusi leida. Võetakse vastu mingi otsus, aga kohe sellele risti vastupidine ja tegu, mis siis korda saadetakse, on groteskselt rumal ja õudne. Arusaamatuses ja kõigest väest pingutav inimene on alati naljakas ja õudne. See, kes taipab oma pingutuse asjatust, on peaaegu traagiline

Sinu tekstis on kaks antipoodset leeri: kommude ja metsavendade omad. Kas nad mingis hetkes saavad ka kokku, mõtlevad või käituvad ühtmoodi?

Need leerid elavad täiesti erinevates aegruumides. Vastandlikes diskursustes. Neid ühendab ainult rindejoon – kes keda. Võib ju mõelda, et ühel pool on tõde, teiselpool vale. Pigem peaks küsima, mis on tõde ja mis on vale. Enamus ajast mõlemad pooled kuulutavad tõde, valetavad, vassivad ja mängivad. Naiste positsioon on aga kõige keerulisem. Sest neil on lapsed. Ja parem oleks, kui rahu oleks majas. Vastandlikud leerid hakkavad lõpuks ikkagi sarnanema, kuni üks teise alla neelab. Aga ega seepärast see teine pool ei kao. Ta tuleb tagasi. Alati tuleb tagasi ja palju jõhkramas vormis.

Ühes proovis ütlesid Sa, et kui näitleja (või ka lavastaja?) ei leia isiklikku kontakti teemaga, siis puhtalt toore jõu pealt mängimine ei ole veenev. Kas Sa jätkaksid seda mõtet ja milline on Sinu isiklik kontakt teemaga?

Ainus võimalus on kujutlusvõime. Ja see on juba iga loomingu inimese puhul möödapääsmatu. Muidu pole teda olemas. Meie igapäevane elu pakub meeletul hulgal ainet, et mingit ajaloolist epohhi endale huvitavaks ja seosterohkeks mõelda. Kuidas autojuhid käituvad teiste autojuhtidega. Kuidas keegi poejärjekorras vahele trügib. Kuidas kass tänaval möödujaid hirmunult silmitseb, kuidas poistekambad röögivad, kuidas vastastikku erinevad rahvused teineteist väldivad, kuidas vaeste ja rikaste vahel on põlgus, kuidas ametnik alandab tavainimest. Selles kõiges on salvestunud väga pikk ajalooline kaja. Isegi puulehe langemises on pikk jutustus elust, selle lõppemisest ja taassünnist. Selliseid asju peab näitleja märkama, muidu jääb ta laval tühjaks.

Hendrik Toompere lavastus „Kommunisti surm“, mis kõneleb metsavendlusest ja kommunistidest, esietendub teatris NO99 27. oktoobril.

Enrico Chapela - kosmopoliit ja Mehhiko patrioot

Märt-Matis Lill

Peatselt algaval NYD-festivalil esitatavatest heliloojatest on üheks huvitavamaks ja omapärasemaks kahtlemata 32-aastane mehhiklane Enrico Chapela. Seda eelkõige seetõttu, et Chapela looming ühendab veenvalt ja eredalt nii tema enda päritolumaal muusika eripära kui euroopa nüüdismuusikale omaseid tendentse.

Võib-olla esimesi epiteete, mis mulle Chapela muusikat kuulates pähe tuli, on sõna "täisvereline". Tõepoolest, tema muusika - erinevalt paljude Chapela euroopa kolleegide teostest - pulbitseb ja haarab kaasa, muutumata samas liiga banaalseks või odavas mõttes kuulajasõbralikuks. Ilmselt on selle olulisemaid põhjuseid Chapela teravdatud rütmiline - või täpsemalt pulsivõi meetriline. Helilooja enda sõnul on talle teose kirjutamisel üheks olulisemaks lähtekohaks just rütm. Kusjuures rütm, kui midagi mis ladina-ameerika kultuuri esindajal juba emapiimaga omandatud - Chapela sõnul on Ladina-Ameerika muusikakultuuri olulisemaks tunnuseks just teravdatud rütmiline. Euroopa nüüdismuusikas on Chapela sõnul rütm tihtipeale kas liiga primitiivne või liiga keeruline. Ladina-Ameerika rütmilajule on seevastu omane üsna suur keerukus, aga samas on seal alati midagi, millest võimalik ka üsna otseselt kinni haarata, sest selle rütmi aluseks on pulss. Euroopa muusikas on aga pulss midagi, mida tihtipeale lausa välditakse.

Täisverelisust lisab Chapela teostele kindlasti ka tema - vähemalt akadeemilisele heliloojale - üsnagi ebaharilik muusikataust. 90ndatel mängis Chapela elektrikitarril *heavy*-bändis ja see jättis tema muusikale

olulise jälje. Lausa sedavõrd, et Chapela nimetab bändikogemust oma 90ndate aastate muusika üheks olulisemaks mõjuallikaks. Seda on hästi kuulda ka Eestis esitusele tulevast teosest "Lo nato es neta", mis on kirjutatud üsna ebaharilikule koosseisule - rocktriole ja klassikalistest instrumentidest kvintetile. Sedalaadi sildade loomine ei ole eesti kuulajale muidugi täiesti võõras - ka Erkki-Sven Tüüri teostele on tihtipeale omane samalaadne üsiala otsing rocki ja akadeemilise muusika vahel. Antud teoses on lisaks heavyle olulisel kohal ka araabia rütmid. See on Chapela sõnul paradoksaalsel kombel otseselt seotud tema ladina-ameerika päritoluga. Ladina-Ameerika kultuur on nagu mitmete kultuurialade sulatusahi. Põliselanike, aafrika ja portugali mõjude kõrval on Ladina-Ameerika kultuuris ju oluline koht ka hispaania muusikatradiitsioonil. Viimane on omakorda aga olulisi impulsse saanud just Vahemere lõunapoolsetelt kultuuridelt. Seda on Chapela sõnul väga otseselt võimalik kuulda näiteks flamencos. Nii on Ladina-Ameerika muusikas heliloojatel rohkesti seda, mida avastada ja ära kasutada.

Uue sajandi algades on aga Chapela muusikalised otsingud viinud ta teistele aladele. Seda ka otseses - geograafilises tähenduses. Helilooja enda sõnul tuli ta Euroopasse - täpsemalt Londonisse ja sealt edasi Pariisi - õppima selleks, et arendada end nendes aspektides, milles ta ennast väga tugevalt ei tundnud. Eelkõige oli selleks kõlavärvide kasutamine. Teine valdkond, millega Chapela on hakanud intensiivselt tegelema, on luule kasutamine muusikateose lähtekohana. Helilooja püüab leida sobilikke tehnikaid,

mille kaudu luule rütmi, kõla ja helikõrgusi oleks võimalik muusikasse üle kanda. See on midagi, mis on jäänud Chapela uuematele teostele üldse väga iseloomulikuks. Muuhulgas on sõnade muusikasse tõlkimise protsessil oluline koht heliloojale rohkesti kuulsust toonud orkestriteoses "Inguesu". Teose lähtekohaks on Mehhiko-Brasiilia vahel toimunud jalgpallimatsh ning lisaks väljakul toimuvale kõlavad orkestri esituses ka kõiksugu publiku hulgas lendu läinud mahlakad väljendid ning populaarsed viisid.

Chapela on seega ühtaegu oma maa patrioot ja kosmopoliit, keda iseloomustab nii tugev ladina-ameerika identiteet kui ka uute väljendusvahendite otsingud. Ta on helilooja, kes suutis oma jalgpalliainelise teosega mõtestada ja anda rahvusliku muusika üsnagi anakronistlikule olemusele uudse ja väga vaimuka vormi. Chapela enda sõnul on tema jaoks olulisemaid eesmärke uute teadmiste otsingud. Tasub kuulata, kuhu ta oma otsingutega välja on jõudnud.

Enrico Chapela "Lo Nato es Neta. Süit rocktriole ja akustilistele kvintettidele" esiettekannet toimub 16. oktoobril kell 19.00 Estonia kontserdisaalis.

E 15.10
19.00 Faust Von Krahli teater
T 16.10
19.00 Faust Von Krahli teater
19.00 Hamletid Von Krahli teatri proovisaal
19.30 Teise korruse filmid Kanuti Gildi SAAL
K 17.10
19.00 Faust Von Krahli teater
19.00 Hamletid Von Krahli teatri proovisaal
19.30 Idula Renate Valme Kanuti Gildi SAAL
N 18.10
19.00 Hamletid Von Krahli teatri proovisaal
19.30 Idula Renate Valme Kanuti Gildi SAAL
L 20.10
19.00 Hamletid Von Krahli teatri proovisaal
19.30 2e2m (Prantsusmaa) NYYD Festival Kanuti Gildi SAAL
T 23.10
19.00 Hamletid Von Krahli teatri proovisaal
K 24.10
19.00 Hamletid Von Krahli teatri proovisaal
19.30 hypekas: Maria Goltsman + Mihkel Ernits Kanuti Gildi SAAL
N 25.10
19.30 Improtest: Robert Jürjendal & Petri Kuljuntausta (Soome) Kanuti Gildi SAAL
L 27.10
19.00 Kommunisti surm Esietendus NO87
19.30 Lettmark-kvartet (Taani) Sarjast Diplomaatilised noodid Kanuti Gildi SAAL
E 29.10
19.00 Kommunisti surm NO87
K 31.10
19.00 Kommunisti surm NO87
N 01.11
19.00 Totu Kuul Kontoris NO89
22.00 Sünnipäev Von Krahli teater
R 02.11
19.00 Kommunisti surm NO87
20.00 Varietee Performance Martin Creed Nu Performance festival Kanuti Gildi SAAL

L 03.11
19.00 Kommunisti surm NO87
20.00 Füüsilise ülekuulamise tehnikad C.M. von Hausswolf Nu Performance festival Von Krahli teater
P 04.11
19.00 Võluflöött Von Krahli teater
E 05.11
19.00 Võluflöött Von Krahli teater
T 06.11
19.00 Totu Kuul Kontoris NO89
19.00 Võluflöött Von Krahli teater
20.00 Kaks viimast hingetõmmet Stuart Brisley NU Performance festival Kanuti Gildi SAAL
K 07.11
19.00 Võluflöött Von Krahli teater
N 08.11
12.00 Kuidas kasutada ajalugu? Seminar Nu Performance festivali raames Kanuti Gildi SAAL
19.00 Võluflöött Von Krahli teater
R 09.11
19.00 Stalker NO92
20.00 Im Bade wanne Susanne Linke (Saksamaa) Nu Performance festival Kanuti Gildi SAAL
L 10.11
19.00 Stalker NO92
19.00 Võluflöött Von Krahli teater
20.00 Möödalöögid Roi Vaara (Soome) Nu Performance festival Kanuti Gildi SAAL
P 11.11
19.00 Võluflöött Von Krahli teater
E 12.11
19.00 Faust Esietendus NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
T 13.11
19.00 Stalker NO92 NB! Viimast korda
20.00 Multiplitseeritud inimene Nu Performance festival Von Krahli teater
K 14.11
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
20.00 Multiplitseeritud inimene Nu Performance festival Von Krahli teater

N 15.11
15.00 Tudengifilmide festivali Sleepwalkers avamine Von Krahli teater
19.00 GEP NO88
R 16.11
15.00 Tudengifilmide festival Sleepwalkers Von Krahli teater
19.00 GEP NO88
L 17.11
13.00 Tudengifilmide festival Sleepwalkers Von Krahli teater
19.00 GEP NO88
20.00 Tithonus Douglas Dunn (USA) Nu Performance festival Kanuti Gildi SAAL
P 18.11
13.00 Tudengifilmide festival Sleepwalkers Von Krahli teater
19.00 GEP NO89
19.00 Totu Kuul Kontoris NO89
19.30 Improtest: Estonian Guitar Octet Kanuti Gildi SAAL
T 20.11
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.00 Teise korruse filmid: Elvis Sõnajalg Kanuti Gildi SAAL
K 21.11
18.00 Kajakas Von Krahli teater
19.30 Idula Renate Valme Kanuti Gildi SAAL
N 22.11
18.00 Kajakas Von Krahli teater
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
R 23.11
19.00 Kommunisti surm NO87
19.30 Idula Renate Valme Kanuti Gildi SAAL
L 24.11
18.00 Kajakas Von Krahli teater
19.00 Kommunisti surm NO87
P 25.11
18.00 Kajakas Von Krahli teater
E 26.11
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99

T 27.11
18.00 Kajakas Von Krahli teater
19.00 Nafta! NO93
K 28.11
18.00 Kajakas Von Krahli teater
19.00 Nafta! NO93
N 29.11
19.00 Nafta! NO93
19.30 Mees ja mehelikkus Jarmo Karing ja Christian Veske Esietendus! Kanuti Gildi SAAL
R 30.11
15.00 PÖFF Von Krahli teater
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.30 Jarmo Karing ja Christian Veske Mõte Aadamast ei olnudki nii... Kanuti Gildi SAAL
L 01.12
14.00 Inport Film Festival Kanuti Gildi SAAL
15.00 PÖFF Von Krahli teater
P 02.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
E 03.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.00 Totu Kuul Kontoris NO89
19.30 Jarmo Karing ja Christian Veske Mõte Aadamast ei olnudki nii... Kanuti Gildi SAAL
T 04.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
18.00 Faust Von Krahli teater Küüalisetendus Tartu Sadamateatris
19.00 Kommunisti surm NO87
19.30 Jarmo Karing ja Christian Veske Mõte Aadamast ei olnudki nii... Kanuti Gildi SAAL
21.00 Faust Von Krahli teater Küüalisetendus Tartu Sadamateatris
K 05.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
18.00 Faust Von Krahli teater Küüalisetendus Tartu Sadamateatris

19.00 Kommunisti surm NO87
21.00 Faust Von Krahli teater Küüalisetendus Tartu Sadamateatris
N 06.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.30 52-25: Ülle Toming filmis ja lives Kanuti Gildi SAAL
R 07.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
19.00 GEP NO88
19.30 Make me stop smoking Rabih Mroue (Liibanon) Kanuti Gildi SAAL
L 08.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
19.00 GEP NO88
P 09.12
15.00 PÖFF Von Krahli teater
T 11.12
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.00 GEP NO88 Festivalil Berliinis HAUs
K 12.12
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.00 GEP NO88 Festivalil Berliinis HAUs
N 13.12
19.30 Improtest: Michel Doneda Kanuti Gildi SAAL
R 14.12
19.00 GEP NO88
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
L 15.12
19.00 GEP NO88
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
P 16.12
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
T 18.12
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.00 Totu Kuul NO89
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater

K 19.12
19.00 Faust NO99 ja lavakunstkool Teatris NO99
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
19.30 Ruhrpott festival: “private spaces” (showing) Silke Z Kanuti Gildi SAAL
N 20.12
18.30 Uneskõndijad OMATSirkus Kanuti Gildi SAAL
19.00 Nafta! NO93
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
R 21.12
16.30 Uneskõndijad OMATSirkus Kanuti Gildi SAAL
18.30 Uneskõndijad OMATSirkus Kanuti Gildi SAAL
19.00 Nafta! NO93
L 22.12
16.30 Uneskõndijad OMATSirkus Kanuti Gildi SAAL
18.30 Uneskõndijad OMATSirkus Kanuti Gildi SAAL
19.00 Nafta! NO93
N 27.12
19.00 GEP NO88
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
R 28.12
19.00 GEP NO88
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
L 29.12
19.00 GEP NO88
19.00 Jänese aasta Von Krahli teater
Piletid teatri NO99 etendustele maksavad 200, sooduspiletid 150 krooni. Lavastuse “Faust” etendustele piletid 150 ja 100 krooni. Kassa (66 05 051) avatud E-R kell 12-19, piletid müügil ka Piletimaailmas. Piletid Von Krahli teatri etendustele 200 ja 150 krooni, Nu Performance Festivali pääsmed 150 ja 100 krooni ning 90 ja 50 krooni. Von Krahli piletinfo telefonil 62 69 090 või www.vonkrahli.com Piletid Kanuti Gildi SAALi etendustele on 120 ja 70 krooni, eriuütustele soodsamad pääsmed. Piletid müügil Piletimaailmas, Piletilevis, Von Krahli teatri kassas või pool tundi enne algust kohapeal. Täpsem info 64 64 704 või www.saal.ee